

Anil Kumar Panigrahi

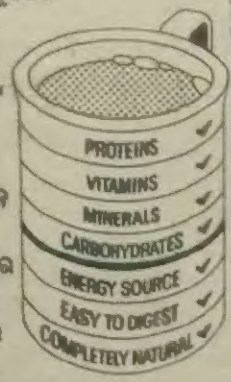
ସୁସ୍ଥ ସତ ହେଲା!

ଜଣେ ପାଇଲଟ୍ ହୋଇ ଏକୋପ୍ରେନ କମାନ୍ଦରା ହୁଏ। ତା'ଜୀବନର ସ୍ୱପ୍ନ । ପିଲାଦିନରୁ ସେ ତାହାହିଁ ହେବାକୁ ବରାବର ଚାହୁଁଥିଲା ।
 ଆଉ ମୋର ମନେ ଅଛି ମୁଁ ତାକୁ ଦିନକୁ ଦୁଇଥର ଭରି ହାଲିବୁସ ପିଇବାକୁ କହୁଥିଲି । କାରଣ ତା'ଭିତରକୁ କହୁଥିଲେ ସେ ଏହାକୁ ପୁଷ୍ଟିକର ଉପାଦାନ ତାକୁ ସୁସ୍ଥସକଳ ହୋଇ ବଳିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।
 ଆଜି ତା'ର ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ ସତ ହୋଇଛି । ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ସତ ଆନନ୍ଦ ଲାଗେ ସେ ଆମେ ତାକୁ ଦିନକୁ ଦୁଇଥର ହାଲିବୁସ ପିଇବାର ଅଭ୍ୟାସ କରାଇଥିଲୁ । ଆଉ ତାହାହିଁ ଏହି ବର୍ଷଭୂତିକ ଭିତରେ ତାକୁ ଖାତାବ୍ୟ ପତ୍ରରେ ଆମେରିକେଲା ।

ଏହା ବର୍ଷ ନବୀନ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ସୂକ୍ଷ୍ମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକାରୀ ପାନୀୟ ବର୍ଷଭୂତିକେ ଭରି ରହିଛି ଏକାକି ପ୍ରୟୋଗମାନ ପ୍ରାକୃତିକ ପୁଷ୍ଟିକର ଉପାଦାନ — ପ୍ରୋଟିନ, ଭିଟାମିନ, ମିନେରାଲସ ଓ କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ୍ ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏବଂ ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କହୁଥାଏ ।
 ଏହି ଗ୍ରୀସ ପୁଷ୍ଟିକାର କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ୍ ଯେ ହାଲିବୁସ ପିଇବାକୁ ପରମର୍ଥ ଦିଅନ୍ତି, ସେଥିରେ ଅବୁର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ଚିଠି ନାହିଁ । କାରଣ, ଏହା ହେଉ ପୁର ପରିବାର ପାଇଁ ପୁଷ୍ଟିସାଧନର ସମୀକ୍ଷିତ ଉପାୟ ।

ପୁଷ୍ଟି ପୋଷାକର ଅତ୍ୟନ୍ତ ମାୟା

HTA 5816 ORI

ଜହ୍ନ ମାସୁଁ

ଫେବ୍ରୁଆରି ୧୯୮୮

ବିଷୟ-ସୂଚୀ

ସପାଦକାୟ	... ୭	କୋଚିନ୍‌ର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ	... ୩୫
ଜହ୍ନମାସୁଁ ସମ୍ବାଦ-ବିଚିତ୍ରା	... ୯	ଆଗନ୍ତୁକ	... ୩୯
ଦୁର୍ଗମ	... ୧୦	କୃଷ୍ଣାବତାର	... ୪୩
କିଏ ଚୋର ?	... ୧୧	ଦାନ	... ୫୧
ଅଦୃଶ୍ୟ ସଞ୍ଚୟ	... ୧୭	ବିଷବୃଷ	... ୫୫
କନକ ଉପତ୍ୟକାର କାହାଣୀ	... ୧୯	ବାନର କୃତ	... ୬୧
ଦୁଇ ପ୍ରତିବେଶୀ	... ୨୭	ପ୍ରକୃତିର ବିସ୍ମୟ !	... ୬୩
ବାସ୍ତବ ଓ କଳ୍ପନା	... ୩୩	ପଟୋ-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା	... ୬୫

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ୨-୫୦

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ୩୦-୦୦

ସୌଭାଗ୍ୟ ମନମୁଗ୍ଧକାରୀ
ସନ୍ଦ୍ୟତା ତମ୍ଭୁ ଆଶୋରି

ନିଆ

ପ୍ରେମ୍

ସ୍ବାଭାବିକ ରୂପେ ଆପଣଙ୍କର

କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିପତ୍ତିର ଅନ୍ତରାଳ ଆପଣଙ୍କର ମୂଳ ଗୌରବରେ ରହିବ

No share prices,
no political fortunes, yet...

**Over 40% of Heritage readers
are professionals or executives,
61% from households
with a professional / executive
as the chief wage earner.
Half hold a postgraduate degree
or a professional diploma.**

- from an IMRB survey
conducted in Oct. 1986

It's an unusual magazine. It has a vision for today and tomorrow. It features ancient cities and contemporary fiction, culture and scientific developments, instead of filmstar interviews and political gossip. And it has found a growing readership, an IMRB survey reveals. Professionals, executives and their families are reading The Heritage in depth - 40% from cover to cover, 42% more than half the magazine.

More than 80% of The Heritage readers are reading an issue more than once. And over 90% are slowly building their own Heritage collection. Isn't it time you discovered why?

**THE
HERITAGE**

So much in store...

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣୀ'

ସଂଳାପକ : ନାଗି ରେଡ଼ିଂ

“କନକ ଉପତ୍ୟକାର କାହାଣୀ”ରେ ରଞ୍ଜିତ ବାଘ ହୋଇ ତା’ ଆବିଷ୍କୃତ ସୁନା ପ୍ରତିମା ପ୍ରତି ରଞ୍ଜିତ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି । ନକଲେ, ତା’ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ରଞ୍ଜିତ ହଠାତ୍ ତା’ର ସନ୍ତାନ ପାଇ ତାକୁ ଟଳାଇ ଆଣି ଯାହା ମନ ତାହା ନ କରିବେ ବୋଲି କିଏ କହିବ ? ରଞ୍ଜିତ ପାଖରେ ଏହାହିଁ ଥିଲା ସମସ୍ୟା ।

ଅମରବାଣୀ

ଗିରମୋ ଗୁରୁବ୍ରହ୍ମେୟାସୁବୀ ସୁବୀ, ତତୋପି ଜଗଦ୍‌ଶ୍ରମ୍ ।
ତସ୍ମାଦପ୍ୟତି ଗୁରବଃ, ପ୍ରଲୟେପ୍ୟତର ମହାମାନଃ ।

[ପବିତ୍ର ମହାନ, ପବିତ୍ର ମହତ୍ ସୂକ୍ଷ୍ମ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ମହତ୍ ଚିନ୍ତାଗତ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଲୟକାଳରେ ବି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବଚଳ ରହିପାରେ, ସିଏ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ ।]

କର୍ଣ୍ଣ : ୨୧

ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୧୯୮୮

ଅଙ୍କ : ୮

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨-୫୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

ଜମିବ ଭଲ ଗୁରୁଆସର ଲିପ୍ଟନ ବିସ୍କୁଟର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର

ର ଆସର ଏବେ ଜମି ଭାବେ — ନୂଆ ଲିପ୍ଟନ
ସୁଟ ସାଙ୍ଗରେ । ସ୍ବାଦରେ ଭରା, ହାଲୁକା
କା ଓ ମୁତମୁଡ଼ିଆ । ସତରେ
ର ସମାଜିବା କଷ୍ଟକର ।
ଆଉ ଲିପ୍ଟନ
ଟ—ବାଃ !
ଆଏ ଭାରି
ଆ ।

ନୂଆ

ଲିପ୍ଟନ ଥିନ ଆରୋରୁଟ ଓ ମାରି

ଲିପ୍ଟନ

CLARION CLITAM

ପଶ୍ଚିମ କୋଲୋରାଡ଼ୋ ୧୪୫୦ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ତଳର ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଉନୋସାର ଅଣ୍ଟା ମିଳିଛି । ପାଖରେ କେଉଁଠି ମା ଉନୋସାରର ଅସ୍ତିତ୍ବ ମିଳିବ ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଅଣ୍ଟା ଦେଖି ସେମାନେ ଭବୁଛନ୍ତି, ପ୍ରତି ଅଣ୍ଟା ୨୦ ସେଣ୍ଟିମିଟର ଦୀର୍ଘ ଓ ୯ ସେଣ୍ଟିମିଟର ପରିଧି ବଞ୍ଚିଛି ହୋଇଥିବ ।

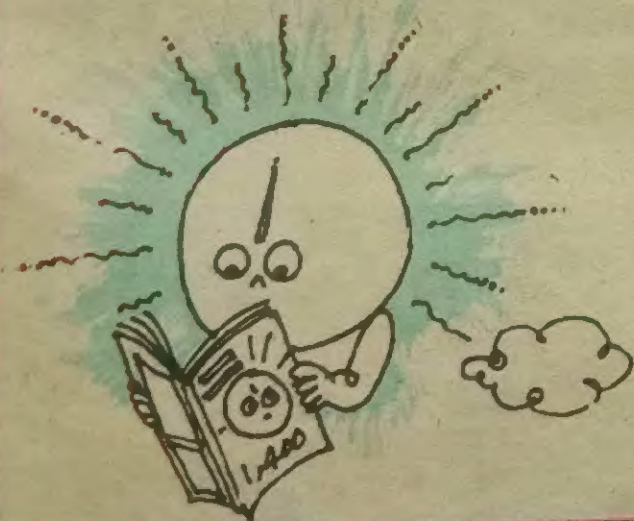
ବାଳକର ଅଭୂତ ଜ୍ଞାନ

ସାଉଦିଆରବର ହାମ୍ଦାନ ଆସିବ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଦଶବର୍ଷ ବୟସ୍କ ବାଳକ ଭୂମିରେ କେଉଁଠି ଖୋଳିଲେ ପାଣି ମିଳିବ, ସେକଥା କହୁ ଦେଇ ପାରୁଛି । ତା' ବାପା କୁଅ ଖୋଳିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଖୋଜିବା ବେଳେ ପିଲାଟିର ଦକ୍ଷତା ପ୍ରଥମେ ଜଣାପଡ଼ିଲା । ତା'ପରେ ସେ ଶତେ ପରୀକ୍ଷା କୁଅ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରିପାରୁଛି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ!

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବୟସ ୩୦୧୧ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ବୋଲି ଧରପାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବଦଳିଲା, ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ନାମକ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ସୌର ବଜ୍ରାଣୀ ସମ୍ମିଳଣରେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବାସ୍ତବିକ ସେତେ ସୁରୁଣୀ ନୁହେଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବୟସ ବୃତ୍ତଲକ୍ଷ ପରୁଷ ହଜାର ବର୍ଷ ।

ଏକପାଦ ପର୍ଯ୍ୟଟକ

ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମରିକ ବାହନରେ ଥିବା ଟ୍ରିଷ୍ଟନ୍ କୋନ୍ସ ଦ୍ବିତୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ବାମ ଗୋଡ଼ଟି ହରାଇଥିଲେ । ସେ ଜଳପାତ୍ର ପାଇଁ ଅନୁପୟକ ବିବେଚିତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗତ ୩୪ ବର୍ଷ ଉତ୍ତରେ ସେ କୋଡ଼ିଏ ଥର ଆଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ମହାସାଗରରେ ଏକାକୀ ନୌକା ଚଳାଇ ଜଳପାତ୍ର କରିଛନ୍ତି । ସେ ତନିଥର ପୁଅବା

ଅସୁର ଦୁର୍ଗମ, ଦେବତା ଓ ମୁକ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀମାନଙ୍କୁ ହରାଇବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟାଏ ଅଭିନବ ଉପାୟ ପାହୁଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଯଦି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟମାନ ବେଦ ଅନୁସରଣ କର ହୋଇଥାଏ । ସେ ଯଦି ବେଦ ଶ୍ରେଣି କରିନେଇ ପାରିବ, ତେବେ ମଣିଷ ଓ ଦେବତାଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କ ଛୁନି ହୋଇଯିବ ।

ସେ ଖୁବ୍ କଠୋର ତପସ୍ୟା କରି ଏମିତି ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କଲା ଯେ ତାହାହାର ସେ ବେଦ ଶ୍ରେଣିକରି ନେଇ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବେଦର ଗ୍ରୋହମାନ ପାଶୋର ପକାଇଲେ । ସେମାନେ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ କରି ନପାରି ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ହେଲେ ଓ ଏପରିକି ବନ୍ଧୁ ରହୁକା ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ରହୁନ ନାହିଁ ।

ତା' ଶକ୍ତି ଯୋଗୁ ଉତ୍ତରକ୍ର କାମ କଲାନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ହେଲା ଶୂନ୍ୟ । ଲୋକେ ମୃତପ୍ରାୟ ହୋଇଗଲେ । ଉତ୍ତିମାନେ ଶୁଷ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରତ ହୋଇ ଅବଶେଷରେ ହିମାଳୟ ପାର ଦୁର୍ଗାମାତାଙ୍କୁ ଗୁହାରି କଲେ ସେମାନଙ୍କଠୁ ପୃଥିବୀର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କଥା ଶୁଣି ମାତାଙ୍କ ନୟନ ସଜଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ନୟନରେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଖାଦେବା ମାତେ ପୃଥିବୀ ଉପରୁ ଅସୁରର ପ୍ରସବ ହୁଟିଗଲା । ଆକାଶରେ ମେଘ ଆସିଲା, ବର୍ଷା ହେଲା, ଉତ୍ତରକ୍ର ପୁଣି କାମ କଲା ।

ଅସୁର ଦୁର୍ଗମ ଶାନ୍ତିପାତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଲା । ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣାତ୍ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଦେହରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଶକ୍ତି ବାହାରି ଆସି ତାକୁ ମାରିଦେଲେ । ଅସୁରର ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଦ ପୁଣି ପୃଥିବୀକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

କିଏ ଚୋର ?

ଲଳିତପୁର ଗାଁରେ ଥିଲେ ରଘୁସିଂହ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ହିଅ । ନାମ ସୁପ୍ରିୟା । ହିଅଟି ଅତି ସାନ ହୋଇଥିଲା ବେଳେ ରଘୁସିଂହଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପରଲୋକଗମନ କଲେ । ସୁପ୍ରିୟାକୁ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ବଢ଼ାଇଥିଲେ ରଘୁସିଂହ ।

ସୁପ୍ରିୟାର ସ୍ୱଭାବ ଏପରି ଯେ ସେ ମାଛକୁ ମ କହିବ ନାହିଁ, ତେଣେ କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କରିବ ନାହିଁ କି ସହିବ ନାହିଁ । ସେ ଯେତକ ସର, ସେତକି ସାହସୀ । ଘର ପାଖରେ ଆ'ନ୍ତ ଜଣେ ସମ୍ପର୍କିୟା ମାଉସୀ । ତାଙ୍କଠାରୁ ସୁପ୍ରିୟା ଭଲ କରି ରୋଷେଇବାସ କରିବା ଶିଖି ନେଇଥାଏ । ତା' ରାନ୍ଧଣା ଖାଇ ରଘୁସିଂହଙ୍କର ପେଟ ପୂରିବା ସାଙ୍ଗକୁ ମନ ବି ପୁରୁଥାଏ ।

ସୁପ୍ରିୟାର ବାହାଘର ବୟସ ହୋଇଗଲା । ବରଟିର ସ୍ୱଭାବ ଭଲ ହୋଇଥିବ, ଏତକ

ଥିଲା ରଘୁସିଂହଙ୍କର ଅଭିଳାଷ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ମନଦେଇ ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ ବର ଖୋଜା-ଖୋଜି ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଦିନେ ଦୁବୁଲି ଗାଁର ଜଣେ ବରପିତା ଜନ୍ମା ଦେଖିବାକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ ଖବର ଦେଲେ । ବରପିତା ଆସି ଜନ୍ମା ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ ବୋଲି ମନେ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ କୌଣସି ଜବାବ୍ ନ ଦେଇ ଦିନକ ପରେ ଖବର ଦେବେ ବୋଲି କହିଗଲେ ।

ସେମାନେ ଚାଲିଯିବା ପରେ ରଘୁସିଂହ ହସି ହସି ସୁପ୍ରିୟାକୁ କହିଲେ, “ହିଅ, ଯାହା ମନେହୁଏ ସେମାନେ ହଁ କରିବେ । ତୁ ମୋ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ଆଗରୁ ମୋତେ ରୋଷେଇବାସ ଟିକିଏ ଶିଖାଇ ଦେ । ନହେଲେ ମୁଁ ରାନ୍ଧି ଖାଇବି କିପରି ?”

“ସେ ତ ତୁ ଭଲ ଜାହାନ୍ନ! ଅବଦାନ
ଆମେ ଅନ୍ୟତ୍ର ଦେଖାଉଛୁ। କରବାରେ କାହାର
କ’ଣ ଆପଣ ଆଇପାରେ?” ବନ୍ଧୁ
କହିଲେ । ରଘୁସିଂହ ସେଇଠୁ ପ୍ରସ୍ତରକୁ
ନେଇ ଆସିବାକୁ କହିଲେ ।

ପ୍ରସ୍ତର ଆସିଲା । ପିଲାଟି ବହୁତ ଭଲ
ବୋଲି ଜଣାଗଲା । ସଫାରରେ ତା’ର କେନ୍ଦ୍ର
ନଥିଲେ । ବାପା ମା ଘରଟିଏ, କିଛି ଜମିଜମା
ଓ କେତୋଟି ମଇଁଷି ଛଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ । ସେ
ସ୍ତବ୍ଧରେ ଚଳୁଥିଲା ।

ପ୍ରସ୍ତର ବଦାୟ ନେବା ପରେ ରଘୁସିଂହଙ୍କ
ବନ୍ଧୁ ତାକୁ ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ଗୁରୁତ୍ବ ?
ପାତ୍ର ପସନ୍ଦ ? କଥା ପକା କରିଦେବା ?”

ରଘୁସିଂହ ହିଅଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ ଓ
ବୁଝିଲେ ଯେ ହିଅ ପ୍ରସ୍ତରକୁ ପସନ୍ଦ କରିଛି ।
ତେବେ ସେ କହିଲେ, “ମୋତେ ଦିନଟିଏ
ସମୟ ଦେବନାହିଁ ?”

“ହଁ, ହଁ, ତମେ ଆଗାମୀ କାଲି ସକାଳେ
କହିଲେ ଚଲିବ । ପ୍ରସ୍ତର ଆଜି ମନ୍ଦିର
ଗୁଲିଯିବ । ତେବେ, ଆମେ ଯାଇ ତାକୁ ପରେ
ଖବର ଦେବା ।” ବନ୍ଧୁ କହିଲେ ।

ରଘୁସିଂହ କିଛି ସମୟ ପରେ ହିଅକୁ
କହିଲେ, “ହିଅ, ମୁଁ ଟିକିଏ ଦୁବୁଲି ଯାଇ
ଖବର ନେଇ ଆସିବି । ଦୁଇଜଣଯାକ ବର
ଜଣକ ପାଇଁ ଆଉଜଣେ ହାତଛତା ହୋଇଯିବା
ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ।”

ରଘୁସିଂହ ପିଲା ଅଙ୍ଗରେ ଏକଥା କହିଲା,
ସୁପ୍ତିୟା କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଦୁଃଖ ପାଏ ।

ସେତକବେଳେ ରଘୁସିଂହଙ୍କର ଆଉ
ଜଣେ ବଣିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଆସି କହିଲେ, “ରଘୁ,
ସୁପ୍ତିୟା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ବର ମୋ
ମନରେ ଅଛି । ତା’ ନାମ ପ୍ରସ୍ତର । ସେ
ଆଜି ଆମ ଘରକୁ ଆସିଛି । ତା’ ଘର
ହୁସର ଗାଁରେ । ଯଦି କହିବୁ, ତାକୁ
ନଇ ଆସିବ ।”

“ଦୁବୁଲିରୁ ଜଣେ ବଣିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସି
ନା ଦେଖିଯାଇଛନ୍ତି । ସେ କିଛି କହି
ନାହିଁ । ତାଙ୍କ କହିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା
ହୁଅଛି ।” ରଘୁସିଂହ କହିଲେ ।

ରଘୁସିଂହ ବାହାର ଯିବାର ଆଳ ସମୟ
ଉତ୍ତର ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକ ଆସି ଉଠି
ମାରିଲା । ସୁପ୍ରିୟା କହିଲା, “ଆପଣ ବୋଧ-
ହୁଏ ବାପାଙ୍କୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ସେ ଘରେ
ନାହାନ୍ତି ।”

ଲୋକଟି କହିଲା, “ଯଦି ନାହାନ୍ତି, ତେବେ
ମୋର ଯେଉଁ ଖବର ଦେବା କଥା
ଦେଇଯାଏ । ଶୁଣିଲି ତମ ବାହାଘର ପ୍ରସାବ
ମହୁଝର ଗାଁର ପ୍ରସାବର ସହ ପଡ଼ିଛି ।
ପ୍ରସାବର ଦୁଇଦିନ କାଳ ଗୌର ଅଭିଯୋଗରେ
କାରାଗାରରେ ଥିଲା । ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଭାବରେ
ଏତକ କଣାଇ ଦେଲି ।”

ହଠାତ୍ ଏ ଖବର ପାଇ ସୁପ୍ରିୟା କ’ଣ
କହିବ ଭାବିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଲୋକଟିର
ପରିଚୟ ପଚାରିବ ବୋଲି ଦ୍ଵାର ପାଖକୁ
ଉଠିଗଲା । ଲୋକଟି ସେତେବେଳକୁ ଗୁଲି-
ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା । ସୁପ୍ରିୟା ଉପରେ
ଆଖି ପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ ଖାଲି ଥରେ ହସିଦେଲା
ଓ କହିଲା, “ମୋର ଆଉ କିଛି କହିବାର
ନାହିଁ ।”

ଲୋକଟି ଏହା କହି ଗୁଲିଗଲା । ସୁପ୍ରିୟାର
ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇଦେଲା । ସେ ଥିଲା ବେଶ୍ ତେଜ
ସିଆ । ପ୍ରସାବର ବିଷୟରେ ଏହା ସତ ନା
ମିଛ ? ସେ ଏକଥା ନିଜେ ନିରୂପଣ କରିବାକୁ
ଠିକ୍ କଲା । ମହୁଝର ବେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ ।
ସେ ଘରେ ଚାଲ ଦେଇ ବାହାରିଗଲା ।

ପ୍ରସାବର ଘର ଗାଁ ବାହାରେ ନିଛୁଟିଆ
ଝାଲରେ । ସେ ଅକ୍ଳେଶରେ ସେଠାରେ
ପହଞ୍ଚିଗଲା । ପ୍ରସାବର ତାକୁ ଦେଖି ହସି ଘର
ଭିତରକୁ ପାଞ୍ଚେଟି ନେଲା ।

“ଆପଣ ଗୌର ଅପରାଧରେ କାରାରେ
ଯାଇଥିଲେ ?” ସୁପ୍ରିୟା ବଳା ଭୂମିକାରେ
ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

“ଗୌର ଅଭିଯୋଗରେ ଯାଇଥିଲି, ଗୌର
ଅପରାଧରେ ନୁହେଁ । ବସ କହୁଛି ।” ପ୍ରସାବ
ଗୌର ଦେଖାଇ ଦେଲା ଓ ସୁପ୍ରିୟା ଚମ୍ପି
ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସବୁ ଗପିଗଲା
ପିଲାବେଳଠୁଁ ସେ ବାପା ମା’
ହରିଆଲୁ । ଜେଜେମା ତାକୁ ପାଳିପୋ

ବଡ଼ କରିଥିଲେ । ଦିନେ ସେ କୌଣସି
କାମରେ ସହରକୁ ଯାଉଥିଲା ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ି
ରୁଡ଼ା କରି । ଅଧା ବାଟରେ ବୁଢ଼ୀଟିଏ ଗାଡ଼ି
ଅଟକାଇ କହିଲା, “ସୁଅ, ମୋ ନାତି
ସହରରେ ଥାଏ । ତା’ ପାଇଁ କିଛି ମିଠେଇ
ଆଣ କରିଥିଲି । ତା’ ଜେଜେବାପା
ମିଠେଇତଳ ଧରି ଆଜି ସହରକୁ ଯିବାର
ଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ବେମାର ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି ।
ଗାଡ଼ି ଯେମିତି ସହରରେ ପଶିବ, ସେମିତି
ଗୋଟାଏ ମନ୍ଦିର ପଡ଼ିବ । ସେଇଠି ହଲଦିଆ
ମିଜ ପିନ୍ଧା ପିଲଟାଏ ଠିଆ ହୋଇଥିବ ।
ତୁ ଏ ଡବାଟା ଦେଇଦେବୁ । ତୋର
ହଲ ହେବ ।”

ପ୍ରସାବର ସେଥିରେ ବା କାହିଁକି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
କରନ୍ତା ? ସେ ଯାଇ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଗାଡ଼ି
ଅଟକାଇ ଓହ୍ଲାଇଲା । ସେ ଦେଖିଲା, କାହିଁକି
କେଜାଣି, ହଲଦିଆ କାମିଜ ପିନ୍ଧିଥିବା
ପିଲଟାଏ ଦୌଡ଼ି ପଲଉଛି ! ଏଣେ ଦୁଇଜଣ
ସିପାହୀ ଆସି ତାକୁ ଧରି ପକାଇ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ,
“କାହାକୁ ଖୋଜୁଛୁ ?”

“ଗୋଟାଏ ପିଲ ପାଇଁ ମିଠେଇ ଆଣିଥିଲି ।
ତାକୁ ଖୋଜୁଛି ।” ପ୍ରସାବର କହିଲା ।

“ଦେଖିବା କିପରି ମିଠେଇ !” ଏହା କହି
ସିପାହୀମାନେ ଡବା ଖୋଲିଲେ । ଭିତରେ
ଅବଶ୍ୟ ମିଠେଇ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମିଠେଇ ତଳେ
ଥିଲା କେତୋଟି ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ।

“ବେଶ୍ ! ଆମେ ଆଗରୁ ସନ୍ତାନ ପାଇ
ଏହି ରଜା ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଥିଲୁ ।”
ସିପାହୀମାନେ କହିଲେ ଓ ତାକୁ ସେମାନଙ୍କ
ହାକିମ ପାଖକୁ ନେଇଗଲେ । କ’ଣ ବରୁଣ
ହେଲା, କାହା ଘରୁ ଗୌର ହୋଇଥିଲା,
ସେସବୁ ପ୍ରସାବର ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ତାକୁ ଦୁଇବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ ଛେଟିବାକୁ ହେଲା ।
ତେବେ କାରାବାସ ଭିତରେ ସେ ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ
ଲେକର୍ ନାନା ପ୍ରକାର ରୁଷ ପ୍ରଣାଳୀ
ଶିଖିଲା । ଦଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କାମ କରିବାକୁ
ପଡ଼ୁଥାଏ । ତାକୁ କ୍ଷେତରେ କାମ କରିବାକୁ
ହେଲା । ସେ ତା’ର ସେ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କଲା ।

ପ୍ରସନ୍ନର ତା' କାହାଣୀ ଶେଷ କଲ ଓ
ହସିଲ ।

“ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ କାଗଦାସ କଥା ଆମ
ଘରେ ନ କହିଲେ କାହିଁକି ?”

“କହିବି କହିବି ବୋଲି ସକୋଟରେ
କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ମୋ
ଲେକଟିକୁ ପଠାଇ କଥାଟି କୁହାଇଦେଲି ।
ପରେ ଯେପରି ଏ ପାଇଁ ତୁମକୁ ବା ତୁମ
ବାପାଙ୍କୁ ଅନୁରାପ କରିବାକୁ ନ ହୁଏ !”
ପ୍ରସନ୍ନ କହିଲ ।

“ଓଃ, ସେ ଲେକଟି ଆପଣ ପଠାଇ-
ଥିଲେ ?” ଏଥର ସୁପ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ହସିଲ ।

ସୁପ୍ରିୟା ବିଦାୟ ନେଇ ଆସି ଘରେ
ପହଞ୍ଚିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ରଘୁସିଂହ
ଆସି କହିଲେ, “ଆରେ ହିଅ, ସେ ହୁକୁଲ
ବର ବିଷୟରେ କଥା ଆଜି ପକା ହୋଇ
ଯାଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କିଛି ଯୌତୁକ
ଗୁଡ଼ାନ୍ତୁ । ମୁଁ କହିଛି ଆଗାମୀ କାଲି କହିବି ।

କହୁଛି ଏ ଭଲ ଖବରଦେବା । ତୁ ଗୁଳିମା
ମରେ ମୋର ଆଜି ଭଲ କ'ଣ ହେବାର !
କେଉଁଠି ହେଲେ ଚଳିଯିବ ।”

“ବାପା ! ସେକଥା ଅମମୁକ । ତୁମେ
ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କ ସହ କଥା ପକା କର ।” ସୁପ୍ରିୟା
ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲ ।

ରଘୁସିଂହ ଟଙ୍କାଏ ପକୋଟି କଟି କହିଲେ,
“ହିଅ, ପ୍ରସନ୍ନର ଭଲ ପିଲା । ହେଲେ ସେ
ଥରେ କାଗଦାସ ପାଇଥିଲା...”

“ବାପା, ମୁଁ ଜାଣେ ।” ଏହା କହି
ସୁପ୍ରିୟା ସବୁ ଶାପିଲ ।

ରଘୁସିଂହ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ, “ବେଗ୍
କଥା, ତୋ ମତରେ ମୋ ମତ !”

“ବାପା, ପ୍ରସନ୍ନର ଗୌର ନା ସିଏ
ଯୌତୁକ ମାଗୁଛି ସିଏ ଗୌର ?” ସୁପ୍ରିୟା
ପଚାରିଲ ।

ରଘୁସିଂହ ହସି କହିଲେ, “ବାପୁଜି,
ଭାବିବାର କଥା ।”

ଅଦୃଶ୍ୟ ସଞ୍ଚୟ

ଶ୍ରୀଧର ସହରରେ ଥିଲେ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଳଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟୀ । ନାମ ଧନରୁଦ୍ର । ତାଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କରୁଥିଲା ଶ୍ରୀଧର । ସେଭଳି ସକୋଟ ସହକାରୀ ପାଇବା ସହଜ ନୁହେଁ । ସେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠାବାନ୍, ସେହିପରି ସତ୍ । ତା' ଉପରେ ଧନରୁଦ୍ର ଧୂରଧୂର ନିର୍ଭର କରି ପାରୁଥିଲେ । ଦୋକାନର ଦାୟିତ୍ବ ତା' ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଠରେ ଠରେ ସେ ବଡ଼ ସହରକୁ ସୁନା ଖରିଦ୍ କରିବାକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଧରକୁ ସେ ଯେତେକ ଦରମା ଦେଉଥିଲେ, ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଶ୍ରୀଧରର ପରିବାର ସେଥିରେ ଚଳି ଯାଉଥିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲାପିଲଙ୍କ ସତ୍ତ୍ବେ ସେ ମେଣ୍ଟାଇ ପାରୁ ନଥିଲା । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶ୍ରୀଧର ଯାତ୍ରା କରୁଥାଏ, ମାଲିକ ତା' ଦରମା

ବଢ଼ାଇ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଆଶା ନିରାଶରେ ପରିଣତ ହେଉଥାଏ ।

ପରବର୍ଷ ଏହିପରି କାମ କରିବା ପରେ ଶ୍ରୀଧର ଚାଲିଲା । ସେ ଧନରୁଦ୍ରଙ୍କ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ଚାକିରି ନେବା ଗୋଟାଏ ରବିବାର ସେ ଯାଇ ଥୁରବର୍ତ୍ତୀ ବଜାରରେ ଥିବା ଶ୍ୟାମଳ ଖୋର୍ ନାମକ ଜଣେ ଅଳଙ୍କାର ଦୋକାନୀ ସହ ଦେଖାକଲେ ଓ ଚାକିରି ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଶ୍ୟାମଳ ଖୋର୍ ତା' ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ବୁଝିଲେ ଯେ ସେ ବାସ୍ତବିକ ବହୁତ ଅଭାବ ଲୋକ । ପରଦିନ ସେ ଆସି ଧନରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖା କରି ଶ୍ରୀଧର ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲେ । ଧନରୁଦ୍ର କହିଲେ, “ଶ୍ରୀଧର ଖାଲି ଅଭାବ ନୁହେଁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରଳସ ଓ ଜଣେ ବ୍ୟୋମଯୋଗୀ ବଢ଼ାଇ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଆଶା ନିରାଶରେ ପରିଣତ ହେଉଥାଏ ।

ଶାମଳ ଶେଫ୍ ଖୁସି ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।
 ପରଥର ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ଦେଖା କରିବା ମାତ୍ରେ
 ସେ ତାକୁ ଚାଲିବା ଦେବାକୁ ରାଜ ଅଟକି
 ବୋଲି କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେତେ ଦରମା
 ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ, ତାହା ଧନଗୁପ୍ତ
 ଦେଉଥିବା ଦରମାଠାରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଅତଏବ
 ଶ୍ରୀଧର ତାଙ୍କଠି ଚାଲିବା କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି
 କହିଦେଲା ।

ସେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ
 କହିଲା । ସେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀଧରର
 ବ୍ୟବହାର ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ଦେଖି ଖୁସି ହେଲେ
 ଓ ଦୁଇ ଚାକିରି ପରେ ଶ୍ରୀଧର ଆସିବା
 ଅବସରରେ ଧନଗୁପ୍ତକୁ ଶ୍ରୀଧର ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ
 କଲେ । ଧନଗୁପ୍ତ ଶାମଳ ଶେଫ୍‌ଙ୍କୁ ଯାହା
 କହିଥିଲେ, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ କହିଲେ ।
 ଶ୍ରୀଧର ସେ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ ପୁଣି ଦେଖା
 କରିବାରୁ ସେ ବି ତାକୁ ଚାଲିବା ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ବୋଲି କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେତେକ ଦରମା
 ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ, ତାହା ଧନଗୁପ୍ତ
 ଦେଉଥିବା ଦରମାଠାରୁ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର
 ଅଧିକ । ଶ୍ରୀଧର ଦେଖିଲା, ଶ୍ରୀଧର ଗାଁରେ
 ନିଜ ପରିବାର ସ୍ଥଳ ସେତେ ଦୂରରେ ରହିବା
 ଫଳରେ ତା'ର ଯେତେକ ଅଧିକା ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ
 ଅସୁବିଧା ହେବ, ସେତେକ ମାତ୍ର ଅଧିକା ଟଙ୍କା
 ଦେବ ସେ ଅସୁବିଧା ଦୂର ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ
 ସେ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ମନା କରିଦେଲା ।

ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଶାମ୍ ଶ୍ରୀଧର ସହରରେ
 ଜଣେ ନୂଆ ଅଳଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟୀ ଆସି
 ଦୋକାନ ଖୋଲିଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀଧର ତାଙ୍କ
 ପାଖରେ ଚାଲିବା ଖୋଜିଲା । ସେ ବି ଆଜି
 ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଧର ବିଷୟ ପଚାରିଲେ ।

ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ନା, ନା, ତମେ
 ଶ୍ରୀଧରକୁ ନେଇ ଲୋଭ ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ନୂଆ ବ୍ୟବସାୟୀ କହିଲେ, “ଯାହାହେଉ.
 ଆପଣଙ୍କୁ ପଚାରି ଭଲ କଲି । ନହେଲେ
 ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକକୁ ନେଇ ବହୁଳ ହଇସା
 ହୋଇଥାନ୍ତି । ମୁଁ ତ ତାକୁ ଆପଣ ଦେଉଥିବା
 ଦରମାଠାରୁ କେହି ଦରମା ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ହେଉଥିଲି !”

ସେ ନୂଆ ବେପାରୀ ଓ ଧନଗୁପ୍ତକ ଭିତରେ
ଯେଉଁ କଥାବାତ୍ସା ଦେଖିଥିଲା, ତାହା ଶ୍ରୀଧର
ଶୁଣିଦେଲା । ସେ ବାହାର ଆସି ଶୁଭ୍ର
କଣ୍ଠରେ ଧନଗୁପ୍ତକୁ ପଚାରିଲା, “ମାଲିକ !
ଆପଣ କାହିଁକି ମୋତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି
କହି ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗୁନଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କଲେ ?”

ଧନଗୁପ୍ତ କହିଲେ, “ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି
ମୁଁ କହିନାହିଁ । ସେ ନିଜେ ସେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ
ଦେଲେ । ତେବେ ତମେ ପରୁରପାର, ପୁର
ଦୁଇଜଣ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଁ ତମର
ପ୍ରଶଂସା କରିଥିବା ବେଳେ ଏହାଙ୍କ ଆଗରେ
ଏଭଳି ଚତୁରତା ପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିଲି କାହିଁକି ?
ପୁର ଦୁଇଜଣ ଦୁରନ୍ତରର ଲୋକ । ଏ
ଲୋକଟି ଏହି ସହରରେ ମୋର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ।
ତେଣୁ ମୋ କଥା କହିବାରେ ତପାତ୍
ହେବ ନିଶ୍ଚୟ ।”

“କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଟିକିଏ ଅଧିକା ଦରମା
ପାଇଥାନ୍ତି !” ଶ୍ରୀଧର କହିଲା ।

“ଶ୍ରୀଧର ! ମୁଁ ତମ ଦରମା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ
ଗୁଲିଛି । ଏ ନୂଆ ଲୋକ ଯାହା ଦେଲେ
ତମେ ମୋଠୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା’ର ଦୁଇଗୁଣ
ପାଇଛ !” ଧନଗୁପ୍ତ ହସି ହସି କହିଲେ ।

ଶ୍ରୀଧର କିଛି ନବୁଝି ଗୁହଁ ରଖିଲା । ଧନଗୁପ୍ତ
ହସିଲା କହିଲେ, “ପ୍ରତିବର୍ଷ ତମର ଦରମା
ଯାହା ବଢ଼ୁଛି, ତାହା ଗୋଟାଏ ଖାତେ
ଲେଖା ହୋଇ ହସାବ ରହୁଛି । ସେଥିରେ
ସୁଧ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ହେଉଛି । ମୁଁ ଜାଣି, ତମ
ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହେଲେଣି । ତିଅ ବାହା
ହେବ । ତମେ ଶକ୍ତି ଏ ନୂଆ ଘର ଘି ବୋଲି
ଦରକାର । ମୁଁ ଯଦି ବଢ଼ିଆ ଦରମା ତମ
ଦେଇ ଗୁଲିଥାନ୍ତି, ତମେ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ
ସାରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରୟୋଜନ ଅପ୍ରୟୋଜନ ଭେଦ
ସୀମା ନାହିଁବା ସହଜ ନୁହେଁ ।” ଏହା
ସେ ହସାବ ଖାତା ଆଣି ଦେଖାଇ ଦେଖେ
ଶ୍ରୀଧର ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳେଇ ଆସିଲା ।
ଧନଗୁପ୍ତଙ୍କ କୃତଜ୍ଞତାରେ କୁହାର ହେଲା

କନକ ଉପତ୍ୟକାର କାହାଣୀ

[୨]

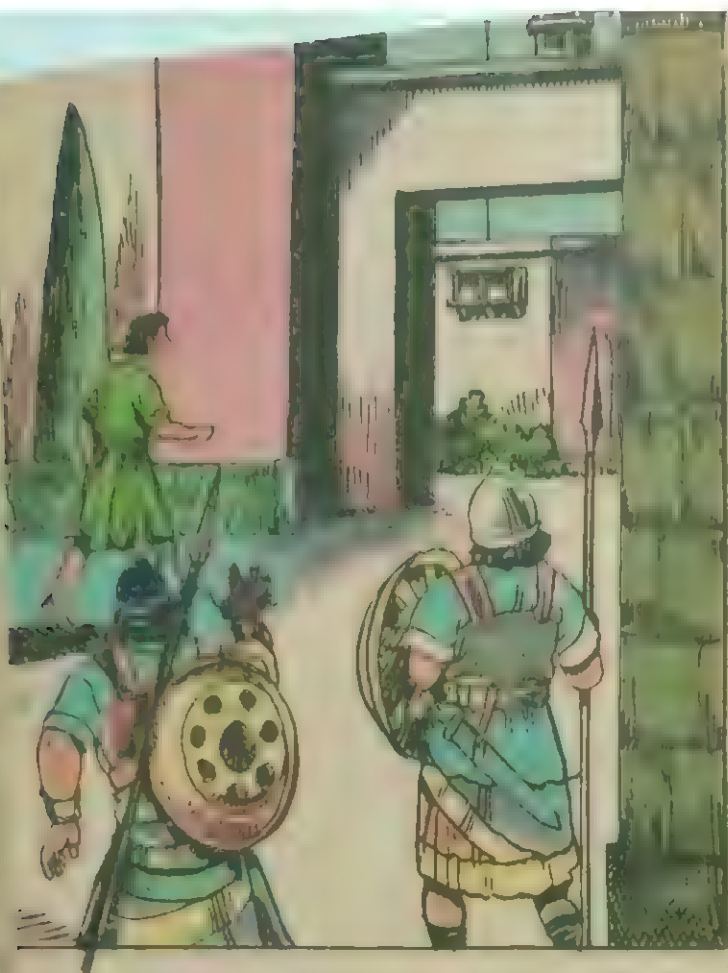
[କନକ ଉପତ୍ୟକାରେ ହେଲା ଭୂମିକମ୍ପ । ଗଜକୋପରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ
 ଗଜ ପବନର ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ଥିବା ପୂର୍ବ ଗଜବଂଶର ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଦୁର୍ଗର ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଭିତରେ
 ପଦ୍ମ କମ୍ପଦଳର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଆବିଷ୍କାର କଲା । ଏକ ରହସ୍ୟମୟ କଣ୍ଠସ୍ଵର ତାକୁ
 କହିଦେଲା କି ପ୍ରସାଦ ଟପି ଗଲେ ସେ ଏକ ନୂଆ ରାଜ୍ୟରେ ପଦ୍ମହୃଦ । ଭେଟିବ ଜଣେ
 ଦେବାନୁ । ତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ସେ ମୁଠିରେ ହୋଇ ପାରିବ ଜୀବନାୟ । ତେବେ
 ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଠିର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତା'ପରେ...]

ରାଜୁ ଆତମ୍ବିତ ଓ ଆମୋଦିତ ଅବସ୍ଥାରେ
 କିଛି ସମୟ ବିତାଇ ତା'ପରେ ଅଦୂରର
 ଜଳପ୍ରପାତ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲା । ଜନଶୃଙ୍ଖଳ
 କହେ, ଥରେ ଯିଏ ସେ ପ୍ରପାତ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରି
 ସେପାରିକୁ ଯାଏ, ଯିଏ ଆଉ ଲେଉଟି ଆସି
 ପାରେନାହିଁ । ତା'ର କିନ୍ତୁ ସେପାରିକୁ ଯିବା

ଦିଗରେ ତଳେ ବି ଦୃଢ଼ିଆ ନଥିଲା । ତାକୁ ସେ
 ଦିଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିବା ରହସ୍ୟମୟ
 କଣ୍ଠସ୍ଵର ଉପରେ ତା' ମନରେ ସଞ୍ଚାରିବ
 ହୋଇଥିଲା ଗଭୀର ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିମା ଯେପରି ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବ
 ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ସେହି ଦିଗରେ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା

କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ଦିଗରେ ରାଜାଙ୍କ ସହାୟତା ଦିନା ବା କି'ଣ କରାଯାଇ ପାରେ ? ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ନ ଜଣାଇଲେ ଆଉ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ଜଣାଇବ ଏବଂ ରାଜା କି'ଣ କରିବେ କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ରାଜୁ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଦ୍ମରୁ ଅବତରଣ ନିର୍ଭରକରି ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ପୁଲଭଳି ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲା । ନମ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମିରେ ଗ୍ରାସାଦର ଦୋରଣଦେଶ ଝଟକିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେଠାରେ ଥିବା ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀମାନେ ଗୁରୁ ବଜାଇ ସାରିବା ବେଳକୁ ରାଜୁ ତାଙ୍କ ଘାଣ୍ଟି ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲା, “ମୁଁ ଜାକୁ ଘେଟିବାକୁ ଚାହେଁ ।”

“ସତେ ? ତମେ ବାକୁ କେଉଁ ସମାଜ ସେ ରାଜା ଯେତେବେଳେ ତମକୁ ଖୋଜିଲେ ? ଆମେ ତୁମ୍ଭ ବଜାଇ ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମାପନ କରିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଣିମାଙ୍କ ପଡ଼ିତ ଭଙ୍ଗାଇବା ଦିଗରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତା' କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜାଙ୍କ ବାତାୟନ ଯାଏ ଡିଠି ତାକୁ ଜଣାଇବ ।” ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀ କହିଲା ।

“କିନ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ଵିତଳ ବାତାୟନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିବା ବେଳକୁ ତ ବେଳ ପଡ଼ିବେ ହୋଇଯାଇଥିବ !” ରାଜୁ କହିଲା ।

“ମୁଖି ଯୁବକ ! ବେଳ ପଡ଼ିବେ ତମ ପାଇଁ, ଆମ ପାଇଁ । ରାଜାଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା ପ୍ରସଙ୍ଗ ।” ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ।

ରାଜୁ ହଠାତ୍ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । କେଜାଣି କାହିଁକି ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀମାନେ ତା' ମୁହଁକୁ ଗୁରୁ ହତବଳ ହୋଇ ରହିଗଲେ । ଅନ୍ୟ କେହି ବା ତାକୁ ଅଟକାଇବାକୁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେତକିବେଳେ ଉଦୟ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ ରଶ୍ମି ତା' ମୁହଁରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା ଓ ସେ ଦିଶୁଥିଲା ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ଯେଉଁ ବାତାୟନ ପାଖରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା କଥା, ସେ ଯାଇ ସେଠି ପଡ଼ିଥିଲା ।

“ରାଜା ମହାଶୟ, ଉଠନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ଏକ ବିମୁଦ୍ଧକର ଦୃଶ୍ୟ ।” ସେ ନିର୍ଭୟରେ କହିଲା ।

କହିବି ମୋ ଦୁଃଖ କ'ଣ ? ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ-
କ୍ଷେତ୍ର ଯାଇପାରେ ?”

ରାଜା ସେମିତି ଅନାଇ ଚାଲିଲେ । ଦୁଇଜଣ
କମିଶ୍ନରୀ ମୁକ୍ତ । ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ରାଜା
ମୁକ୍ତର ରଜା ଏଣୁ ଅ ଝୁଟରେ ବଦଳିଲେ
ସେ କହିଲେ. “ମୋଜାକୁ ଚାରେ
ନେଇଆସ ।”

କେନ୍ଦ୍ର ନେଇଯିବା ସରକାର ନଥିଲେ
 ବନ୍ଧୁ ବୁଦ୍ଧପତି ଭିତରକୁ ପଢ଼ିଗଲେ । ବନ୍ଧା
 ମନ୍ତ୍ର ତା'ର ଓ କଥା ଦେଲେ ଜଣେକିନ୍ତୁ
 କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲେ, ବନ୍ଧା ଭରବରରେ ତ
 ପରେ ପରେ ପାହାଚ ଦେଇ ଅବତେ
 କରୁଛନ୍ତି । ପରିସ୍ଫୁରକମାନେ ନିବାଳ ରହିଲେ

“ତଣ୍ଡ ପ୍ରଣେ ମହାରଜ!...” ମନ୍ଦୀ
ତୁରନ୍ତ ଦୌଡ଼ି ଆସି ରଜାକୁ କିଛି କହିବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

“ସବୁ ବୁଝୁଯାକ ମୋ ପଛେ ପଛେ
ଆସ !” ରଜା କୌଣସି କାରଣରୁ ଉତ୍ତେଜିତ
ହେଲେ ଅଜ୍ଞାନ ମାନଙ୍କୁ ବୁଲୁ ବୋଲି
ସନ୍ଦୋଧନ କରୁଥିଲେ ।

ରଜାଙ୍କ ଅଶ୍ବର ପହଞ୍ଚି ସେପାଏ ଗଢ଼ି
ଥିଲା । ରଜା କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି
!କୁ ପଛେ ପଛେ ଅଣନ୍ତଃଶ୍ବାସୀ ହୋଇ
ଥିଲେ ।

“ମହାରଜ, ଆପଣ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବନ-
କଟରେ ନିରୋଳରେ ଯାଇ ବୁଲନ୍ତେ ନାହିଁ?”

କଥାବାଣୀ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଦିନେ ରଜା
ଦ୍ରାସ ହେବ, ଏହି ଆଶାରେ ରଜା
ପ୍ରଶ୍ନ କଲ ।

“ଆରେ ଟୋକା ! ରଜା ନଅରରେ
ସୁଖରେ, ଆନନ୍ଦରେ, ଆସନ୍ତେ ରହିବା
କଥା । ଏତକ ଜାଣିନାହୁଁ ?”

“ମହାରଜ, ମୁକ୍ତ ପବନରେ ବୁଲିଲେ,
ସୁକୁମାର ଦାସ ଉପରେ ଗଢ଼ିଗଲେ, ଝରଣାରେ
ଗାଧୋଇଲେ କେତେ ଭଲ ଲାଗେ ! ସ୍ବାଧୀନ-
ତାର ସେ ସ୍ବାଦ...”

“ସ୍ବାଧୀନତା ? ଯେ କୌଣସି ଲୋକର
ସ୍ବାଧୀନତା କାହାଙ୍କଦ୍ବାରା ସ୍ବାଧୀନତା ମୋର
ଅଛି ! ମୋର ପୁଣି ଅଧିକା ସ୍ବାଧୀନତା
କ’ଣ ପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ? କିନ୍ତୁ କହ, ତୁ କାହିଁକି
ପବନ ତଡ଼ି ବଣ ଭିତରେ ପଶିଥିଲୁ ?” ରଜା
ଧର୍ମସର୍ମ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ମହାରଜ, ନ ପଶିଥିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା
ଦେଖିଥାନ୍ତି କିପରି, ଆପଣଙ୍କୁ ବା ଦେଖାନ୍ତି
କିପରି ? ଦେଖନ୍ତୁ ଏଥର !” ରଜା ପ୍ରତିମା
ଆଡ଼େ ଅଙ୍କୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲ ।

ରଜା ଅଣ୍ଟାରେ ହାତଦେଇ ରଜକାୟ
ଭଙ୍ଗୀରେ ଉପରକୁ ଅନାଇଲେ । ବେଶ୍ କିଛି
ସମୟ ଧରି ସେ ଭଙ୍ଗୀରେ ସେ ଅଟଳ
ରହିଲେ । ଫମେ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ହେଲ ଉପରେ
ଓ ରକ୍ତମ । ସେ ହୋଇ କେତେଥର ବୁଲିଲେ
ରଜା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ କଲେ ।

“ଅଟ୍ଟା କରୁଛୁ ?” ରାଜା ମାଡ଼ି ଶାଉଥିବା
କୁକୁରଟିଏ ଭୁକିବା ଇଚ୍ଛାରେ ପଚାରିଲେ ।

“ମହାରାଜ, ଆପଣ ଏ କୋମଳ ଯୁବକ-
ଲୋକରେ ପ୍ରସାସ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରତିମା କ’ଣ ସତରେ
ଦେଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ?” ରାଜୁ ବଚଳିତ ବୋଧ
କରି ପଚାରିଲା ।

“ନା ! ନା ! ନା !!”

“କେମିତି ?”

“କାରଣ ପ୍ରତିମା ସେଠି ନାହିଁ ! ହଲରେ
ଦୁଷ୍ଟ ଭୂତ ! ମୁଁ ସୁନ୍ଦର ସକାଳୁଆ ନିଦରେ
ବର ରୂପେ ବେଶ ହେବାର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି ।
ତୁ ତାକୁ ଘଟିଲୁ କାହିଁକି ? ତୋତେ ହତ୍ୟା
କରିବ ।”

“ମହାରାଜ, ଆପଣ ତ ବହୁବାର ବର
ହୋଇଛନ୍ତି ଓ ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାର
ଗୌରବ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି...”

ରାଜା କିନ୍ତୁ ତା’ କଥା ଶୁଣୁ ନଥିଲେ ।
କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ସେ କହିଲେ, “ତରତର
ହୋଇ ଦୁଇ ଭଲ ଭଲ ପାଦୁକା ହଲରୁ
ପଟେ ପଟେ ମଡ଼ାଇ ଚାଲି ଆସିଲି ! ରାଜା
ହସାବରେ ସକାଳେ ମୋର ପ୍ରଥମ କାମ
ସୁନା ପାନିଆରେ ନିଶ କୁଣ୍ଡାଇବା ! ସେତକ
ବି କରିପାରିଲି ନାହିଁ !”

ରାଜାଙ୍କ ଆଶ୍ଚିନାଦ ପ୍ରତି ସମବେଦନା
ଜଣାଇ ଦୁଇଟି ଚାଲୁଆ ରଡ଼ି କଲେ ।
ଇତିମଧ୍ୟରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ

ମନ୍ତ୍ରୀ ତଥା ଅତିକ୍ଷୀପ ମଣ୍ଡଳର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ
ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ ।

“ମଣିମା !” ଭଜା କଣ୍ଠରେ ସମ୍ବୋଧନ
କଲେ ଜଣେ ଦରଦା ଅମାତ୍ୟ ।

“ଶେ ପ୍ରଶସ୍ତ ମହାରାଜ !” କହିଲେ
ଅନ୍ୟ ଜଣେ ।

ସେମାନେ ଆଉ କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ରାଜା ସକାଳଟାରେ ଗୋଟାଏ ସାମାନ୍ୟ ବାଳକ
କଥାରେ ସେ ଭୂତକୋଠି ଭିତରକୁ କାହିଁକି
କେମିତି ମାଡ଼ି ଆସିଲେ, ସେଯାଏ ସେମାନେ
ତାହା ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲେ ।

ରାଜା ଛୁଟିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ହ
କପାଳ ! ମୁଁ ଚିରଦିନ ଏ ମତ ପୋଷି-

କରିଛି — ଯେ ସକାଳର ବାଆ ଭଳି ଭୟଙ୍କର
ବସନ୍ତ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ — ବିଶେଷତଃ ଗତକାଳ
ଶେଷଭାଗ ରଜକାନ୍ତ ରକ୍ତ ପ୍ରବାହୀତ କଲେ-
ବରଫମାନ ପାଇଁ ।”

୧ “ଏ ବାଳକ ମୋତେ ଠକି ଦେଲା!”
ରାଜା ଅଭୟୋଗ କଲେ ।

୨ “ନା, ମହାରାଜା!” ବୃତ୍ତକଣ୍ଠରେ କହିଲା
ରାଜା । ଅମାତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ସେ
କହିଲା, “ଆପଣମାନେ କ’ଣ ଦେଖୁଛନ୍ତି,
ସ୍ବକଥା ଟିକିଏ ରାଜାଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ !”

୩ ଅତିକଳାମାନେ ସାଧାରଣରେ ଆଖି ବନ୍ଦ
କରି ରାଜାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନ
ଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ ।

“ମୁଁ ଦେଖୁଛି କେବଳ ଏହିଭଳି କେବଳ
କହିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

“ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଗୋଟିଏ ଅବୋହୁ
ମାକଡ଼ା ।” କହିଲେ ମୁଖ୍ୟ ଅମାତ୍ୟ ।

“ହା ଭଗବାନ ! ଆପଣମାନେ କେହି
କିମ୍ବଦନ୍ତର ସେ ମୁବର୍ତ୍ତ ପ୍ରତିମା ଦେଖିପାରୁ
ନାହାନ୍ତି ?” ରାଜା ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତତା ଭାବରେ
ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“କିମ୍ବଦନ୍ତର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ? ଆରେ !
ଏ ଟୋକା ତ ପାଗଳ !” କହିଲେ ମୁଖ୍ୟ
ଅମାତ୍ୟ । ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କ ସହ ଏକମତ
ହେଲେ ।

“ଏ ଟୋକାକୁ ପବିତ୍ର ଶିଖରକୁ ନେଇଯାଇ
ତଳକୁ ଗଡ଼ାଇ ଦିଅ ।” ରାଜା ହୁକୁମ୍
ଦେଲେ । ସେ ହୁକୁମ୍ ନିଜ ହୁକୁମ୍ ତାଲିମ୍
କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରର ହୋଇ ରଜୁର
ଡାହାଣ ହାତକୁ କାରୁ କରିନେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ
ଧରିନେଲେ ତା’ର ବାମ ହାତ । ଦୁଇ
ଅମାତ୍ୟ ତା’ର ଦୁଇ ଗୋଡ଼ର ଦାୟିତ୍ବ
ନେଲେ । ହୁକୁମ୍ ଜିକେ ଧରିଲେ ତା’ର
ବେକ । ବାକି ଦୁଇଜଣ କିଛି ଧରିବାକୁ
ନପାକ ବଡ଼ ବେଳରେ ଲୁହର ପଥର
ହେଉଥାନ୍ତି ।

ରାଜା ତଥା ଏ ଭଦ୍ରଲୋକମାନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ପ୍ରତିମା ଦେଖିପାରୁ ନଥିବାରୁ ରାଜା ଏହି
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥାଏ ଯେ ମେମାନଙ୍କୁ

କାଳକ୍ରମେ ଉପାଦ୍ରୁତା'ର ନୟାବ । ସେମାନେ
ତାକୁ ଧରି ପକ୍ଷତାହେତୁଣ କରିବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ
ହୋଇ ପେମିତ ଉପରକୁ ଆନାଇଲେ, ସେମାନେ
ସେମାନଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ନିର୍ଗତ ହେଲା ସମସ୍ତେ
ବସୁବୁ-ସୁତକ ଧ୍ବନି । ସେମାନେ ରାଜକୁ
ସ୍ଥଗିଦେଲେ ।

ଏଥର ରାଜୁ ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ।

“ଚମକାର ! ଚମକାର !” ଅମାତ୍ୟମାନେ
କହିଲେ ।

“ଗ୍ରେପ୍ !” ରାଜା ଗର୍ଜନ କଲେ ।

“ସେକଥା ସିନା ମୁଁ କହିବି ! ଚମକାର,
ଚମକାର !! ମାନେ, ଇଏ, ଲଞ୍ଜୁ ଭଳି,
ନା ନା. ଅନେକ ଲଞ୍ଜୁ ଭଳି, ନା, ନା,
ଆହୁରି ବେଶି ଲଞ୍ଜୁ ଭଳି ଚମକାର !”

“ମହାରାଜ, ବୋଧହୁଏ ଲଞ୍ଜୁଧନୁ ଭଳି,
କିମ୍ବା ପଦ୍ମସୁଲ ଭଳି, ଅଥବା ଅପ୍ସରା ଭଳି
ସୁନ୍ଦର କହିଲେ ଠିକ୍ ହେବ ପରା !” ରାଜୁ
ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଲା ।

କାଳକ୍ରମେ ତୁ ବାଟରେ ଚମକାର
ଜାଣେ, ମୁଁ ବୋକା ହୁଏ, ତୋତେ ହୁଏ
ଫଳରେ ମୁଁ ସେ ପ୍ରତିମା ଦେଖିଲ ଭଲ
ଦୃଷ୍ଟି ପାଇଲି । ଆହୁରି ଭଲ କରି ତୋତେ
ହୁଏ ।” ରାଜା କହି ରାଜକୁ ଚାହି
ଧରିଲେ ।

“ମୋ ଶେଫରେ ବି ସେଇଆ ହେଲା !”
କହିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ । ଅମାତ୍ୟମାନେ ବି ସେଇଆ
କହି ରାଜୁ ଆଡ଼େ ସପ୍ରଶଂସ ଦୃଷ୍ଟିରେ
ଆନାଇଲେ ।

“ମହାରାଜ, ଆପଣ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା
ଅବଲୋକନ କରିବା ଫଳରେ ନିଜେ କେଡ଼େ
ଚମକାର ଦିଶିଲେଣି ଜାଣନ୍ତି ?” ରାଜୁ କହିଲା ।

“ନା, ମୁଁ ଜାଣେ ନା ତ ! ଆରେ, କିଏ
ଅଛ, ମୋ ଦର୍ପଣ କାହିଁ ? ଆଶ, ଆଶ,
ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ମୋ ଦର୍ପଣ ନେଇ ଆସ । ମୁଁ
ମୋତେ ଦେଖିବି ! ମୁଁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର !”
ଅଧିର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରାଜା କହିଲେ । (ହିମଃ)

ଦୁଇ ପ୍ରତିବେଶୀ

ନିଶା ଗଲେଥାଏ । ହୁହାକୁ ହୁହା ଶାଳକ
ପବନ ସାଖକୁ ହିପହିପି ବସା
ହେଉଥାଏ । ଶୂନଶୂନ୍ୟରେ ଭେଦ
ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦର ଶବ୍ଦବେଳେ ହୁହାଏ
ଅଗଣାମାନଙ୍କ ଅଛନ୍ଦାସ୍ୟ । ଘନ ଘନ ବେଳ
ଆଲ୍ଲାଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ
ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରଜା ବିହମାର୍କ ତଳେ ମଧ୍ୟ ବଳିତ
ବୋଧ ନକରି ପୁନଃବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ଦୃଷ୍ଟି
ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାବେଦଣ
କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତ୍ତାରି ଆଣିଲେ ।

ତେବେ ତାକୁ କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଶୂନ୍ୟାନ
ଶୂନ୍ୟାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା
ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦପିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରଜା,
ତମେ ତମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁର ଅଭିଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧି
ନିମନ୍ତେ ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୁରୀ ରାଜରେ ଏଭଳି

ବେତାଳ କଥା

ଦୁଃସାହସିକ କାମ ତାକୁ ନେଇଛ ପରା !
 ତେବେ ତମେ ଜାଣିରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ
 ଆଜିର ବନ୍ଧୁ କାଲିକି ଶତ୍ରୁ ହୋଇଯାଇ
 ପାରେ । ଶତ୍ରୁ ଧୁଣି ଖାଲି ବନ୍ଧୁ ନୁହେଁ,
 ଆତ୍ମୀୟ ବି ହୋଇଯାଇ ପାରେ । ତମକୁ
 ଗାଆଁର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ ।
 ଶିଳେ ଶ୍ରମସ୍ତର ଲଭବ ମନେ ହେବ । ”
 ବେତାଳ ଗପିଲା : ଅନେକ ଦିନ ତଳର
 ଆ । ତନ୍ତ୍ରୀର ଉପରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ
 ଜା ବିଷ୍ଣୁଭଦ୍ର । ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ବିବେକୀ
 ସକ । ତେବେ ବୁଢ଼ାବଢ଼ାରେ ସେ ରାଜ-
 ଧୀରେ ଆରାଧ୍ୟ ହରାଇ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ
 ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ଶ୍ରାବ୍ୟକୁ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର

ଧୁବରାଜ ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ଥିଲେ ଜଣେ
 ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ସାହସୀ ଯୁବକ । ରାଜା ତାଙ୍କର
 ଅଭିଷେକ କରାଇଲେ ।

ଯୁବକ ରାଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ଶାସନ
 କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶକ୍ତିର ମନୋନିବେଶ କଲେ ।
 ପ୍ରଜାଙ୍କ ହୃଦ ଆଧିନ ପାଇଁ ସେ ନାନା ପ୍ରକାର
 ଉଦ୍ୟମ କଲେ ଓ ସେଥିରେ ସଫଳ ହେଲେ ।
 ସେ ଲୋକଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧାସାଜନ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
 ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସନ୍ତୋଷ ଲଭି କଲେ ।

ଦିନେ ସେ ରାଜ୍ୟ ସୀମାରେ ଥିବା ଅରଣ୍ୟ
 ଭିତରେ ମୃଗୟା କରୁଁ କରୁଁ ବହୁତ ଦୂରକୁ
 ଚାଲିଗଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା
 ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଉପତ୍ୟକା । କୁହୁକୁହ
 ନାହିନା ଝରଣାଟିଏ ସାଙ୍ଗକୁ ସେ ଉପତ୍ୟକା
 ଅସଂଖ୍ୟ ପୁଷ୍ପଗୋଚିତ ବୃକ୍ଷଲତାରେ ଭରି
 ରହିଥିଲା । ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଅଞ୍ଚଳ ସେ କେବେ
 ଦେଖି ନଥିଲେ !

“ଆମ୍ଭ ରାଜ୍ୟରେ ଏଡ଼େ ମନୋରମ
 ଉପତ୍ୟକା ରହିଥିଲା !” ସେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ ।

ତାଙ୍କ ସାଥରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ଜଣେ
 ପ୍ରବାଣ ଅମାତ୍ୟ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଏ
 ଉପତ୍ୟକା ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ
 ନୁହେଁ । ଏହା ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ
 ଝୁବ୍ରପୁର ଭିତରେ ଅବସ୍ଥିତ ।”

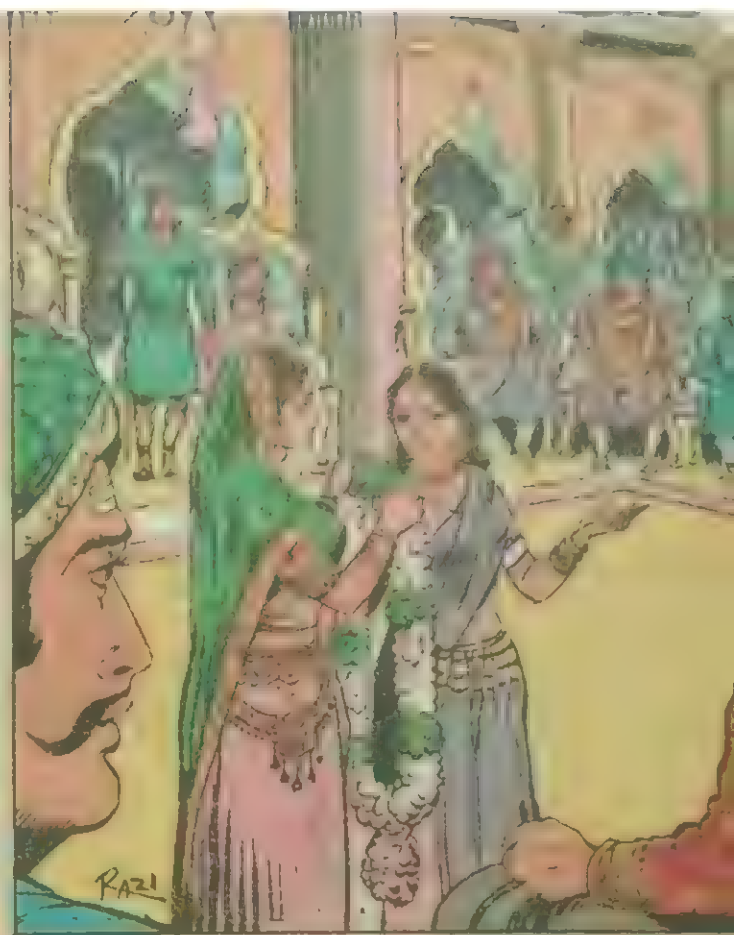
ରାଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ଗମ୍ଭୀର ଦେଖି ଚଲେ ।
 ଯେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ଅମାତ୍ୟ

ଉତ୍ସାହ ସୂଚକ । ହଠାତ୍ ସେ ଗୋଟିଏ ଏକର
 ସିଲାଇ ନେଲେ ଯାହା ପରସ୍ପର ମନର
 ପରସ୍ପର ନୁହେଁ ଠିକ୍, ତେବେ ସଜାମାନେ
 ଏକର କରିବା ସାଧାରଣ କଥା । ସେ ନିଜ
 ସୈନ୍ୟବାହନ ପଠାଇ ସେ ଉପହାସ ଆଧିକାର
 କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ରୁଦ୍ରପୁର ରାଜ୍ୟର
 ସୈନ୍ୟଦଳ ଆସି ଚନ୍ଦ୍ରଗିରିର ଆକ୍ରମଣକାରୀ
 ବାହନକୁ ସାମନା କଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ
 ପରସ୍ପର ଦେଲେ । କାରଣ ଏଭଳି ଆକ୍ରମଣ
 ପାଇଁ ସେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । ଉପହାସକ
 ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ରାଜ୍ୟ ସହିତ ସାମିଲ୍ ହେଲା ।

ରୁଦ୍ରପୁରର ରାଜା ସୌମ୍ୟଦେବ ଏଥିରେ
 ଶ୍ରଦ୍ଧା ବ୍ୟତୀ ଓ ଅପମାନ ପାଇଲେ । ସେ
 ନିଜ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ନିଜ
 ସୈନ୍ୟବାହନକୁ ସୁସଜ୍ଜିତ କରିବାରେ ମନ
 ଦେଲେ । ଯଥା ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ଆକ୍ରମଣ
 କରି ରାଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାରଙ୍କୁ ପରସ୍ତ କରି ସେ
 ଦଖଲ କରିଥିବା ଉପହାସକା ପୁଣି ଫେରିବା
 ଆଣିବା ହେଲା ତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ରାଜା ସୌମ୍ୟଦେବଙ୍କର ଥିଲେ ଜଣେ
 ଶୁଣିବତ୍ତା, ରୂପବତ୍ତା କନ୍ୟା । ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ
 କହିଲେ କି ସେହି ବର୍ଷ ତାଙ୍କର ବିବାହ
 ସକାଶେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭ ସମୟ । ରୁଦ୍ରପୁରର
 ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ସ୍ୱୟମ୍ବର ସଭାରେ
 ରାଜକନ୍ୟାମାନେ ପଡ଼ି ବରଣ କରିଥାନ୍ତି ।
 ରାଜା ବରପାତ୍ର ହେବା ଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ରାଜା

ଓ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ
 କରିବାକୁ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।
 ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତାଙ୍କ
 ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସେ
 ତାଲିକା ପଢ଼ି କହିଲେ, “ଆପଣମାନେ
 ଚନ୍ଦ୍ରପୁରର ରାଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାରଙ୍କ ନାମ
 ଏଥିରୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ କାହିଁକି ?”

ରାଜାଙ୍କ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବିସ୍ମିତ
 କଲା । ସେମାନେ ସତେ ସତେ ତାଲିକାରେ
 ଆଦିତ୍ୟକୁମାରଙ୍କ ନାମ ଯୋଡ଼ିଲେ ଓ ତାଙ୍କ
 ପାଖକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଗଲା ।

ସ୍ୱୟମ୍ବର ସଭା ପୂର୍ବରୁ ରାଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାର
 ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଓ ଯଥା ବିଧି

ସମ୍ମାନ ପାଇଲେ । ଉପସ୍ଥିତ ସୁଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା
ଆଗରେ ଛୁଟିଥିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି କାମାଦେବୀ
ପରିବେଶ କରନ୍ତା ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷକୁ ସମୀପ
ସ ବାଧ୍ୟ ବାଜବା ଘରରେ ରାଜକୁମାର
ସମୀପରେ ଗହଣରେ ସୁସୁନ୍ଦର ସଭାରେ
ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ସୁଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ତାକୁ
ଦେଖି ସୁଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଙ୍କ ସହ ପରିବେଶ
କରିବା ଦେଖିଥାନ୍ତେ । ରାଜକୁମାର ଯେତେ-
ବେଳେ ରାଜା ଆଦିକୁମାରଙ୍କ ପରିବେଶ
ପାଇଲେ, ସେ ସମ୍ମୁଖେ ଘରରେ ହସି ତାଙ୍କ
କଣ୍ଠରେ ବରଣମାଳ ଦେଲେ ।

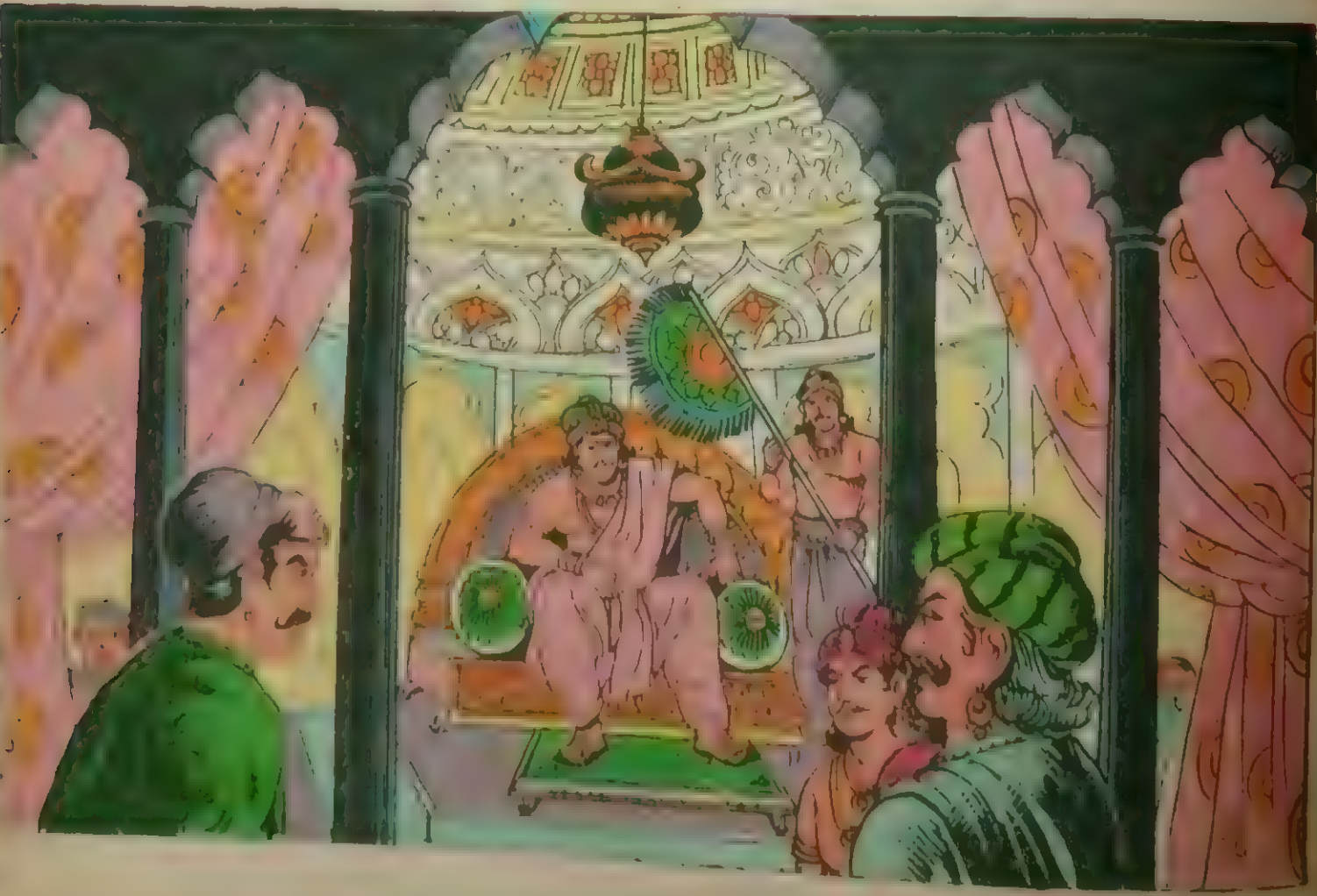
ସମସ୍ତେ ବସିତ ହେଲେ । ରାଜା ସୌମ୍ୟ-
ବେଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସି ରାଜ-କାମାଦେବୀକୁ
ଅବଦାନ ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ । ଯଥାସ୍ଥତି

ବିବାହ ସମୟ ହେଲା ଓ ସମ୍ମାନ ରାଜା
ଆଦିକୁମାରଙ୍କ ସହ ଘର ବାହାରେ ଶୁଣିଲେ ।

କେନ୍ଦ୍ରାସ ଦିଗଲେ । ହଠାତ୍ ଦିନେ
ରାଜା ସୌମ୍ୟବେଦ ତାଙ୍କ ସେନାପତିଙ୍କୁ କଲେ
କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁମାନ କେନ୍ଦ୍ରାସ ଅବସ୍ଥାରେ
ସୁନ୍ଦର ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ?”

ସେନାପତି ଅବାଦ୍ ଦେଇ ରହିଲେ ଓ
କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ମୁଁ ତ ଭବିଷ୍ୟତ ଆଜି
ତା’ର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି !”

“ସେକଥା କିପରି ଭବିଷ୍ୟତ ? ଆମ ରାଜ୍ୟର
ଏକ ଅଂଶ ଅନ୍ୟାୟ ଘରରେ ଆଜି ଏକ
ରାଜ୍ୟ ଦଖଲ କରି ନେଇଛି । ଆମେ ତାକୁ
ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବା ନାହିଁ ?” ରାଜା
ପଚାରିଲେ ।

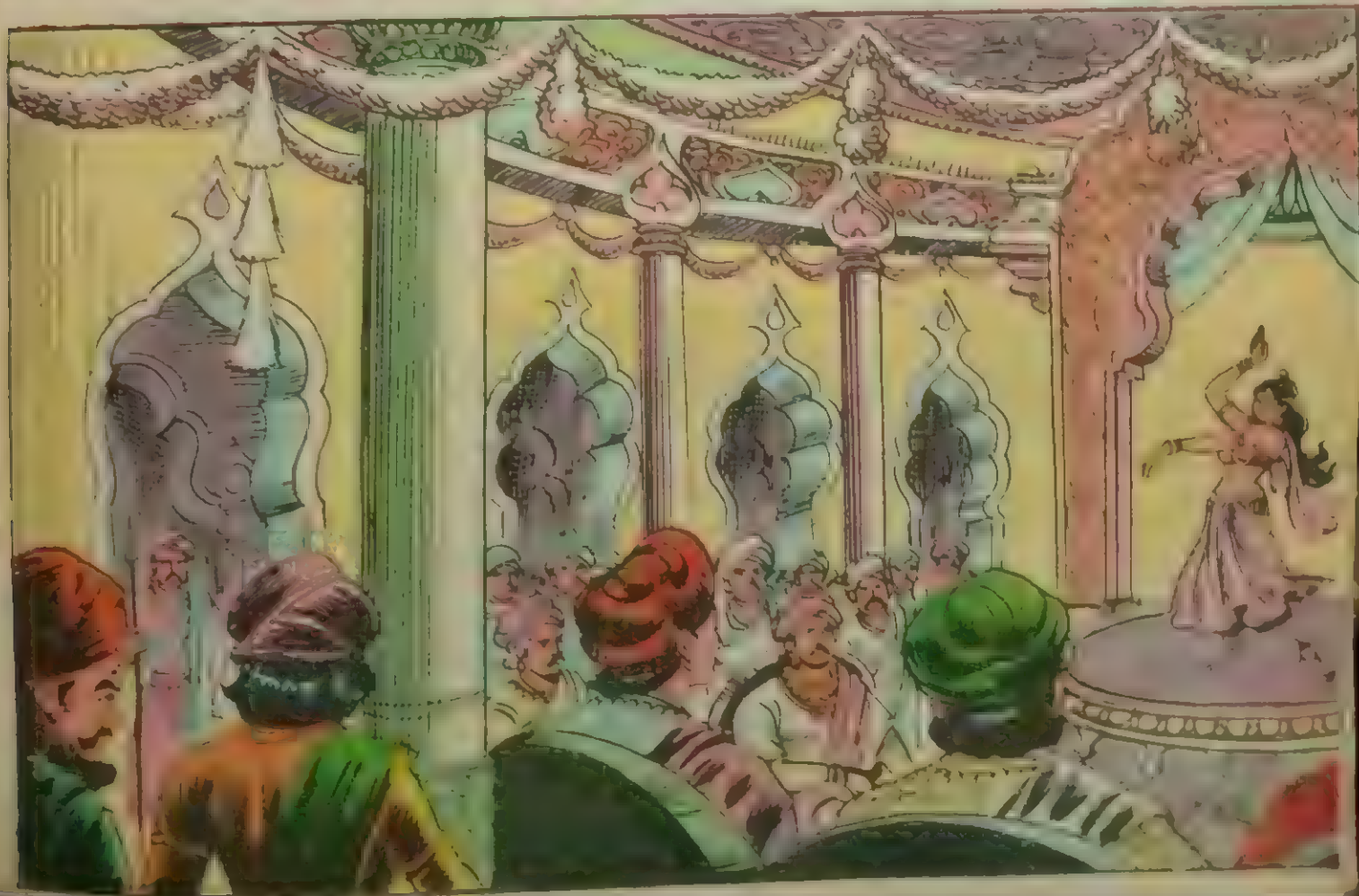

ସେମାନେ ବନ୍ଧୁକ କିନ୍ତୁ ନ କହି ଗୋପାଳ
ହୁଲିଗଲେ ଓ ଧୁଳି ପାଣି ସଜାଟେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ହେଲେ ।

ରାମାନନ୍ଦଠାରୁ ଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇଲେ
ରଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାର । ତାଙ୍କ ବୁଢ଼ ଆସି
ରଜା ସୌମ୍ୟଦେବଙ୍କୁ ଲେଟି କଶାଲି,
ଅରଣ୍ୟର ସେ ଉପତ୍ୟକା ଏଣିକି ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି
ଅଧୀନରେ ନାହିଁ କି ସେଠାରେ ଆମର
କୌଣସି ସୈନ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । ତାହା ସବୁଦିନ
ଭଲ ଛୁଦ୍ରପୁରର ଅଂଶ ବଢ଼େ ।

ରଜା ହୁତକୁ ସମ୍ମାନ କଶାଲ ଉପସ୍ଥଳ
ପୁରସ୍କାର ଦେଇ ଫେରି ପଠାଇଲେ ।
ପୁରର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ପଡ଼ିବାରୁ ରାଜ୍ୟବାସୀ
ସମସ୍ତେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ ।

କେତାଳ ମଧ୍ୟ କୁହା ଉପସ୍ଥଳ
କାହାଣୀର ଫଳ କର ସବୁ କଲେ : “ରଜା
ମୋର କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଲେ । ସମସ୍ତ
କଥା, ରଜା ସୌମ୍ୟଦେବ ତାଙ୍କ କଥା ରଜା
ଆଦିତ୍ୟକୁମାରଙ୍କୁ ସୁସ୍ବର ମନେ ନିଶ୍ଚିତ
କଲେ କପର ? ରଜାକୁମାର ବା ତାଙ୍କୁ ବଢ଼ି
କଲେ କପର ? ସେ କ’ଣ ଜାଣି ନଥିଲେ
ଯେ ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ?
ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ହେଲା, ଯେଉଁ ରଜା
ସୌମ୍ୟଦେବ ତାଙ୍କ କନ୍ୟା ଆଦିତ୍ୟକୁମାରଙ୍କୁ
ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ଦୁର୍ଗାବୋଧ କଲେ ନାହିଁ,
ସେ ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ବରୁକରେ ଅଭିଯାନ ପାଇଁ
କପର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ ? ରଜା ଆଦିତ୍ୟ-
କୁମାର ବା ଉପତ୍ୟକା ଫେରିଲେ ଦେଲେ

କହିଲେ ? କି କର ? ହଟ ! ପାରିଲେ
ମୋ ପ୍ରସ୍ତର ଉପରେ ଯେ । ଉପର ଦେବାର
କି ଥିବା ସବୁ ଯଦି ନିଶ୍ଚୟର ରହିବ,
ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସୁସଜ୍ଜିତ ।”

ସୁସଜ୍ଜିତ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରଜା ବିଷମାଙ୍କ
ଉପର ଯେଲେ, “ସୁସଜ୍ଜିତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ହେଲା କନ୍ୟାକୁ ତା’ ନିଜ ସ୍ଵାଧୀନ ଇଚ୍ଛାରେ
ବର ନିବାହନର ସୁଯୋଗ ଦେବା । କନ୍ୟା-
ପିତା ଯଦି ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ରକୁ ନ
ତାକିବେ, ତେବେ ସେ କନ୍ୟାର ସ୍ଵାଧୀନତା
ସଂରକ୍ଷିତ କରିଦେଲେ ଜାଣିବାକୁ ହେବ ।
ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ନିଜେ ବର ଠିକ୍ କଲେ
ତଳନ୍ତା । ସୁସଜ୍ଜିତର ଆବଶ୍ୟକତା କ’ଣ ?
ବିବେକୀ ରଜା ସୌମ୍ୟଦେବ ଜାଣିଥିଲେ
ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ
କରିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଶାସକ ଓ
ନିପୟୀ ପାତ୍ର । ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
କଲେ । ରଜକୁମାରୀ ବୁଦ୍ଧିମତୀ । ଶତ୍ରୁ

ହୋଇଥିବା ସବୁ ସିନା କଳାକାର ମନେ
ପକଲେ, ସେ ଯେ ଜଣେ ବିଷୟ ଯାହା
ବ୍ୟକ୍ତି, ତାହା ସେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଓ କେବଳ ତାଙ୍କୁ
ବରଣମାଳା ଦେଲେ । ରଜା ସୌମ୍ୟଦେବ
ନିଜ ରଜ୍ୟର ରକ୍ଷକ । ଯାହା ରଜ୍ୟର ଅଂଶ,
ତାକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ତାଙ୍କର ଧର୍ମ । ତେଣୁ
ସେ ଅବିଧାନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ ।
ଇତିମଧ୍ୟରେ ରଜା ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ନିଜ ଝୁଲ
ବୁଡ଼ି ପାରିଥିଲେ । ନିଜ ଝୁଲ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କାର କେ
ତାକୁ ସୁଧାରିବା ବିଷୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କାମ । ରଜା
ଆଦିତ୍ୟକୁମାର ତେଣୁ ଉପହାସକୁ ନିଜ
ସୈନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନେଲେ ଓ ପୁରୀପରି ତାହା
ଛାଡ଼ିପୁରର ଅଂଶ ବିଶେଷ ହୋଇ ରହିବାର
ପଥ ପ୍ରଶସ୍ତ କରିଦେଲେ ।”

ରଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ କ୍ଷେତ୍ର ହେବା ମାତ୍ରେ
କି ସବୁ ବେଢ଼ିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଦୁ
ଶାନ୍ତିପାଇଁ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୁଦ୍ଧ ଡାଳରେ
ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା । (କଲିତ)

ବାସୁର ଓ କଳ୍ପନା

ରବିବାର । କାମକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।
 ରମେଶ ଉପନ୍ୟାସ ଶୁଣି ଏ ଧରି
 ବସିଗଲା । ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ବଡ଼
 ଚିନ୍ତାକ୍ଷେପ କାହାଣୀ । କେତେ କୌଶଳରେ
 ନାୟକ ଦୁର୍ଗର ପ୍ରାଚୀର ପରେ ପ୍ରାଚୀର
 ଅବସ୍ଥା କରି ନଅର ସ୍ଥଳକୁ ଉଦ୍ୟାନ
 ଭିତରେ ନାୟିକା ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଭେଟିଛି ଓ
 ତାଙ୍କ ସହ ପୁଣି ଦୁର୍ଗ ବାହାରକୁ ଆସିଛି ।
 ତା'ପରେ ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଓ ନାୟିକାକୁ
 ବସାଇ ପଲାଇ ଯାଉଛି । ଦୁର୍ଗମ ପଥ, ଅନ୍ଧକାର
 ରାତି । ଆଶକୁ କ'ଣ ଅଛି କିଏ କହିବ ?

ରମେଶ ଅଶ୍ରୁଶୃଙ୍ଖାସୀ ହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ
 ଘଟଣାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ନାୟକ
 ନାୟିକାକୁ ଧରି ପଲାଇଯାଇ ପାରିବ ତ ?
 ଘୋଡ଼ା ଯଦି ବାଟରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିବ, ତେବେ
 କ'ଣ ହେବ ? ସେ ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ ?

ଚଟାଣ ଉପରେ ବସି ପୁଅ ସୁକୁମାର
 ଶେକୁଥିଲା । ସେପେଇ ଘରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଷମା
 ରାନ୍ଧିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ । ସୁକୁମାର
 କେତେବେଳେ ଖେଳ ଛାଡ଼ି କାନ୍ଦିବାକୁ ଆରମ୍ଭ
 କରିଦେଇଥିଲା । ସୁଷମା ତା' ସ୍ବାମୀ
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, “ଶୁଣିଛ ? ପୁଅକୁ
 ଟିକିଏ ଆଦର କର । ସିଏ କାନ୍ଦୁଛି
 କାହିଁକି ବୁଝ ।”

ରମେଶ ପାଖରୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଚାହିଁ ଗଲେ
 ନାହିଁ ।

ସୁକୁମାର ଆଦୃଶ ବେଟି ରଖି କରି କରି
 କାନ୍ଦିଲା ।

“ସେ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛି ?” ସୁଷମା
 ପଚାରିଲା ।

“ଭୟରେ ! ଯେମିତି ପ୍ରଣେ ମୋ
 ଉଠାଇଛି, ଯେମିତି ସାଙ୍ଗି ସାଙ୍ଗି ପଲେ

ସେହି ଶୁଣି ଉଠିବେ ହେଉଛି, ସେଥିରେ
ମୋତେ କି ଡର ଲାଗୁଛି । ପିଲାଟା ଡରିଗଲେ
ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କ'ଣ ଅଛି ?”
ରମେଶ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଅନ୍ଧକାର ଗାଡ଼ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଧଜୁଳି
ଆଲୁଅରେ ଉପନ୍ୟାସର ନାୟକ ଅବଶ୍ୟ ବାଟ
ଦେଖି ପାରୁଛି, କିନ୍ତୁ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ତ
ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ବା ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକର ବିକଳ ନୁହେଁ !
ସସ୍ତା ଟିକିଏ କମ୍ ଦୁର୍ଗମ ହୋଇଥିଲେ ଭଲ
ହୋଇଥାନ୍ତା । ନାୟକ ପାହାଡ଼ିଆ ସସ୍ତାରେ
ନିଯାଇ ନଈକୂଳ ସସ୍ତା ଧରିପାରିଲା ନାହିଁ ?
ରମେଶ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ
ବନ୍ଧୁକୁ ଟିକିଏ ବି ଛାଡ଼ିପାରୁ ନଥାଏ ।

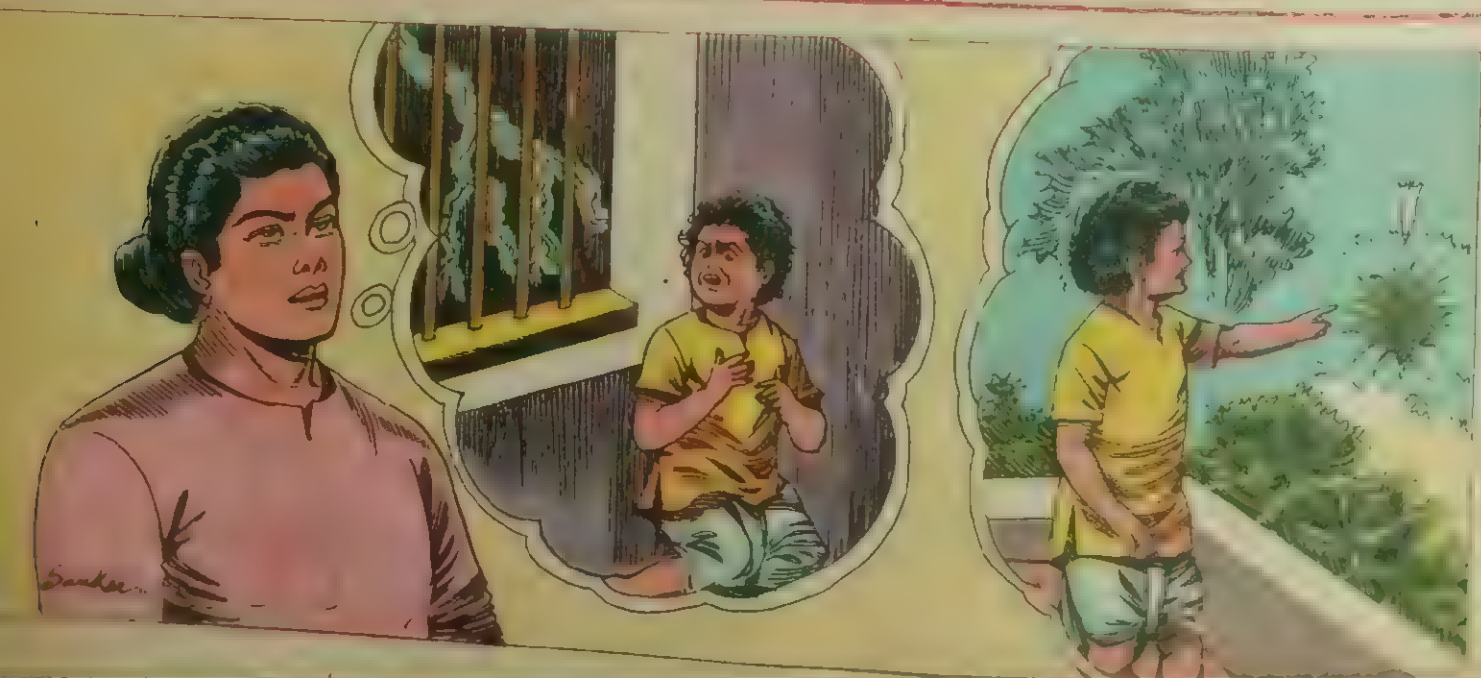
ସେଷେଇ ଛଡ଼ି ସୁଷମା ଆସି ବଲ ବଲ
ନି ରମେଶ ଆଡ଼େ ଅନାଇଲା ।

“ଝରକା ବନ୍ଦ କରିଦିଅ ! ସୁକୁମାର
ନାହିଁ ବା ବନ୍ଦ କରିଦେବ ।” ରମେଶ ଏତକ
ହସି ପୁଣି ବନ୍ଧୁରେ ମନଦେଲା ।

ସୁଷମା କିଛି ନ କହି ଝରକା ବନ୍ଦ
କ'ଣ, କବାଟ ଖୋଲି ସୁଅକୁ ଟେକି ଲେଉଟି
ବାସନ୍ତରେ ଠିଆ କରାଇଦେଲା । ସୁକୁମାର, ଝରକା
କାନ୍ଦଣା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସୁଷମା ଆସି
ରମେଶ ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା । ରମେଶ
ବନ୍ଧୁ ପଡ଼ୁଥାଏ । ପାଞ୍ଚମିନିଟ ଗଲା । ଗୋଟିଏ
ପରିଚ୍ଛେଦ ଶେଷ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଯାଇ
ରମେଶ ମୁହଁ ଟେକି ସୁଷମାକୁ ଦେଖିଲା ଓ ହସି
ପଚାରିଲା, “କ'ଣ କହୁଛ ? ଆରେ, ଝରକା
କବାଟ ସବୁ କ'ଣ ଖୋଲା ? ସୁକୁମାର କାହିଁ ?”

ସୁଷମା କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ରମେଶ
ବାସନ୍ତକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ବାହାରେ ସଫା
ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ । ସୁକୁମାର ପବନରେ ଦୋହଲୁ-
ଥିବା ଫୁଲଟିଏ ଆଡ଼େ ଅନାଇଛି ।

ରମେଶ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବସିଲା ଓ କହିଲା,
“ଆରେ, ଉପନ୍ୟାସରେ ଭ୍ରଷଣ ହେଉ ଓ ଉଡ଼ି-
ଉଡ଼ିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପଢ଼ୁଁ ପଢ଼ୁଁ ମୁଁ ଭାବିଲି ସତରେ
ହେଉ ହେଉଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ତ !”

କୋଚିନ୍ର ବିଶେଷତ୍ୱ

କୋଚିନ୍ର ନଗର ଅଧ୍ୟାୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର
ବିଭାଗ କରେ କେରଳର ପ୍ରାଚୀନ
ସହର କୋଚିନ୍ । ଏହାରେ ଯୁକ୍ତ-
ମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଚୀନ ବସତି
ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର
ମନ୍ଦିରକୁ ସିନାଗୋଗ କୁହାଯାଏ ।
ଚିତ୍ରିତ ନୀଳ ଓ ଧଳା ତୀନା ପଥରରେ
ଏ ମନ୍ଦିର ଶୋଭିତ ।

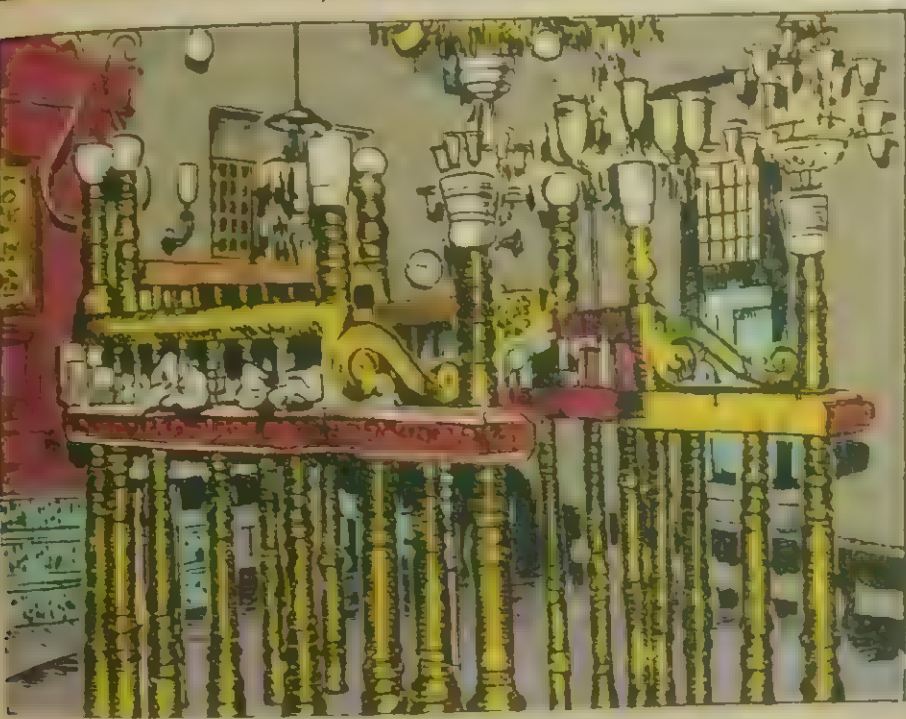
ପଞ୍ଜି ଗ୍ରାମାନ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର
ପତ୍ନୀ ତା'ପରେ ଆସି ଏଠାରେ
ପହଞ୍ଚିଥିଲେ — ଭୃଷୋତାଗାମୀ
ନେତୃତ୍ୱରେ । ଭୃଷୋତାଗାମୀ
ଏଠାକାର ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ବହୁତ
ଅତ୍ୟାଚାର କରିଥିଲେ । ସେ
ଆକ୍ଷୟକର ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ଅସୁ
ନଥିଲେ, ଆସିଥିଲେ ଖସି ଚେତାଇ
ଓ ଲୁଣ୍ଠନ ପାଇଁ ।

ଏଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ସେଣ୍ଟ୍ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍
ଗାର୍ଟ୍ । ଭାରତରେ ପ୍ରଥମ ସୁବେପୀୟ
ଗାର୍ଟ । ପଞ୍ଜି ଗ୍ରାମାନ୍ତେ କାଳରେ
ଏହା ଥିଲା ସେମାନେ ବ୍ୟାଥୋଲିକ
ଗାର୍ଟ । ଭାରମାନେ ଏହାକୁ
ପ୍ରୋଟେଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଗାର୍ଟରେ ପରିଣତ
କଲେ । ଇଂରେଜମାନେ ଆସି ଏହାକୁ
ଏଙ୍ଗଲିକନ୍ ଗାର୍ଟ ବନାଇଦେଲେ ।
ପଞ୍ଜିମାନ ଏହା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର
ଗାର୍ଟ ସଦର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

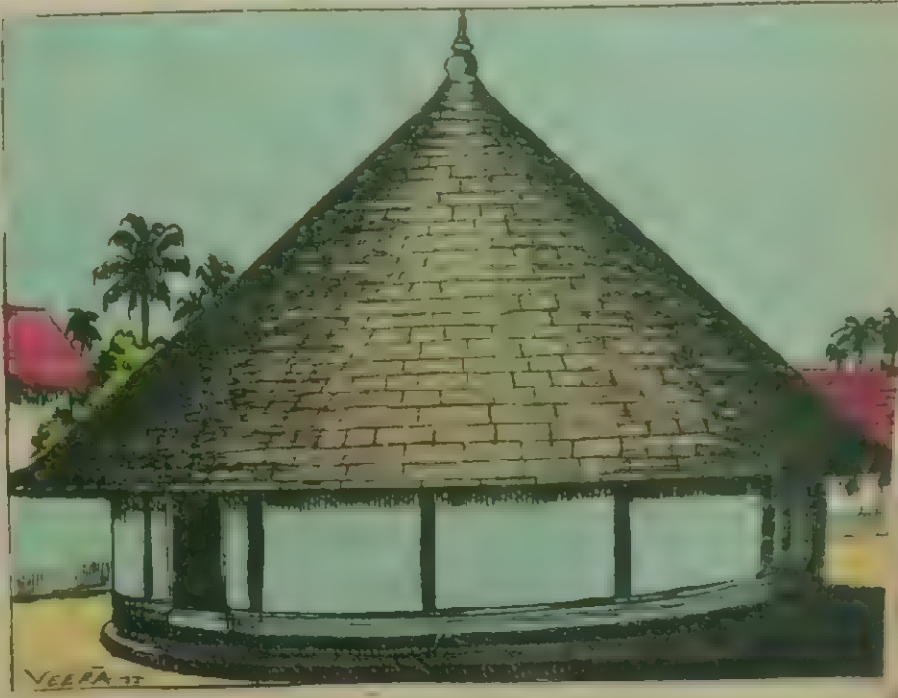
ଏଠାରେ ଅଛି 'ଭାର୍ ନଅର'
ନାମକ କୋଠା । ବାହୁରେ ଏହା
ଭାର୍ ନୁହେଁ କି 'ନଅର' ନୁହେଁ ।
ପଞ୍ଜି ଗ୍ରାମାନ୍ତେ ଶୋଭଣ ଶତାବ୍ଦୀରେ
ଏହାକୁ ନିର୍ମାଣ କରି କୋଠା
ରକାନ୍ତ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ।
ଏହାର କାନ୍ଥରେ ରହୁଛି ରାମାୟଣ
ସୋବଳ ।

ବୁଢ଼ାପାଏ ଯିବୁଦ୍ଦମାନେ ଏଠି ଆସି
 ଲୁହୁଡ଼ିଲେ ବଜା ସୋଲେମନ୍
 କାହିଁକି ଯୋଡ଼ିଲେ । ସେମାନେ
 ଏଠାରେ ଚରଦନ ଶାନ୍ତିରେ
 ରହୁଥିଲେ । ସ୍ଥାନୀୟ ବଜା ସେମାନଙ୍କ
 ପ୍ରତି ମହାନ୍ତୁଷ୍ଟିକା ଥିଲେ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ
 ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ସମ୍ଭାଷଣ
 ରଖୁଥିଲେ ।

ଯିବୁଦ୍ଦ ସିନାଗୋଗର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ
 ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ
 ରହନ୍ତି । ଲୁପ୍ତାଏଲ୍, ବଜା ସ୍ଥାପନ
 ହେବା ପରଠାରୁ କୋଡ଼ିଏର ଅଧିକାଂଶ
 ଯିବୁଦ୍ଦ ଅବଶ୍ୟ ସେଠାରୁ ଗୁଲ୍‌ଗଲେଣି ।
 ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସିନା-
 ଗୋଗରୁ ଭଲ ଭାବରେ ରଖିଛନ୍ତି ।

ସ୍ଥାନୀୟ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କର ଗଠନ
 କଳା ବିଶେଷ । ଏ ବିଷୟରେ
 ସେ କେବଳ ଏକ ନମୁନା
 ଦେଖାଯାଉଛି । ପୁରୀ ପୁରୀ ଧର
 କୋଡ଼ି ହିନ୍ଦୁ, ଯିବୁଦ୍ଦ, ମୁସଲମାନ
 ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମାନଙ୍କ ଭିତରେ
 ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାନ୍ତରୁତର ଶେଷ ହୋଇ
 ଆସିଛି ।

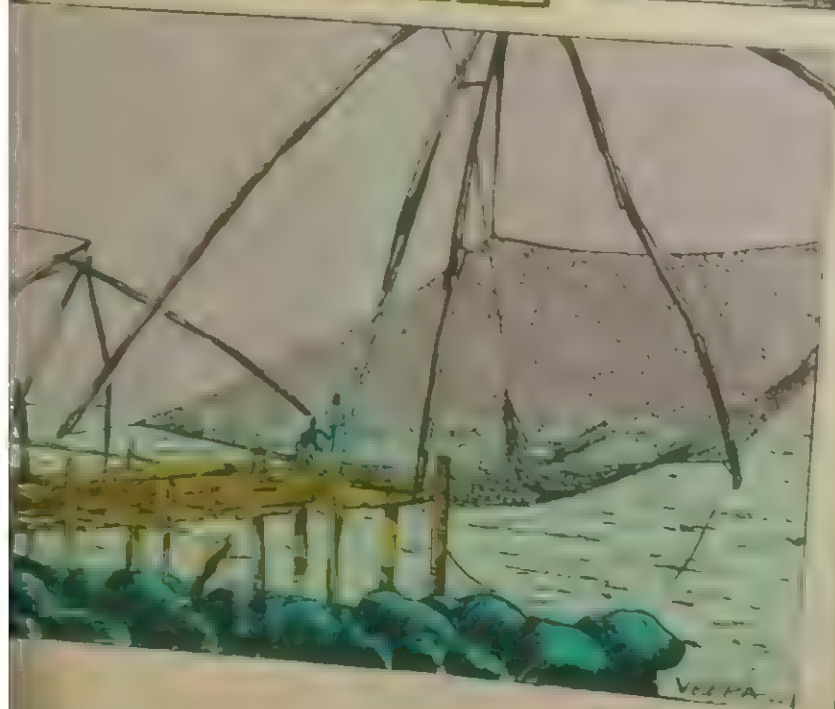

କୋଟିନର ସାମୁଦ୍ରିକ ଦୃଶ୍ୟ ଅତି
ମନୋହର । ଏ ସହର ସେଇ ଦେଲେ
ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସୁନ୍ଦର । ଏହା
ସର୍ବଦା କର୍ମମୁଖର ରହୁଛି । ପ୍ରାଚୀନ
ରମାରତ୍ନମାଳା ସହ ଆଧୁନିକ କଳା
କାରଖାନା ତ ଏଠାରେ ତମ୍ଭ ନାହିଁ ।

କୋଟିନର ସାମୁଦ୍ରିକ ଦୃଶ୍ୟ ଅତି
ମନୋହର । ଏ ସହର ସେଇ ଦେଲେ
ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସୁନ୍ଦର । ଏହା
ସର୍ବଦା କର୍ମମୁଖର ରହୁଛି । ପ୍ରାଚୀନ
ରମାରତ୍ନମାଳା ସହ ଆଧୁନିକ କଳା
କାରଖାନା ତ ଏଠାରେ ତମ୍ଭ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଚୀନ ଚୀନା ମାଛଧର ଜାଲ
କୋଟିନର ଅନେକ ପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟ-
ବଳର ଅନ୍ୟତମ । ସ୍ଥାନୀୟ ଧୀର-
ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହା ବହୁକାଳରୁ
ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଅବଶ୍ୟ
କ୍ରମେ ଆଧୁନିକ ମାଛଧର ସାଜ
ସରଞ୍ଜାମ ପ୍ରଚଳନ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ
କଲଣି । କିଛିଦିନ ପରେ ହୁଏତ ସେ
ପୁରୁଣା ଜାଲ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବ ।

ଆଗନ୍ତୁକା

ଅନେକ ପୁର କାଳର କଥା । ଚୀନ ଦେଶରେ
 ଟୋଙ୍ଗ ନାମକ ଯୁବକ ଥିଲା । ସେ କେବେ
 ତା'ର ମା'କୁ ହସାଇଥିଲା, ସେ ବସୟରେ ତା'ର
 କୌଣସି ହେତୁ ନଥିଲା । ପିଲାବେଳରୁ ତା'
 ବାପା ତାକୁ ବଢ଼ାଇଥିଲେ । ବାପା ଥିଲେ
 ସବୁ ମଣିଷ । ସେ ଟୋଙ୍ଗକୁ ଶିଖାଇଥିଲେ କି
 କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ, କୌଣସି କାରଣରୁ
 ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ଅନ୍ୟ
 ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠୁର ଆଚରଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଟୋଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ତା' ମା'ଆର ସମାଧି
 ପାଖକୁ ଯାଇ ବସୁଥାଏ । ଶରୀର ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକ ।
 ସମାଧିରେ ବା ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ କ'ଣ ଥାନ୍ତା ?
 ଟୋଙ୍ଗ ଭରୁଥାଏ, ମା'ର ସମାଧି ଉପରେ
 ଗୋଟାଏ ଘର ତୋଳିପାରନ୍ତା ହେଲେ !

କିଛିଦିନ ପରେ ତା'ର ବାପା ମରିଗଲେ ।
 ସେ ମାଆର ସମାଧି ପାଖରେ ବାପାର ସମାଧି

ହେଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ସେ ଭାବିଲା, “ଯଦି
 ଦୁଇଜଣଙ୍କ ସମାଧି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସମାଧି
 ମନ୍ଦିର ନ ତୋଳିପାରିବ, ତେବେ ମୁଁ ମୋଟେ
 ଯୋଗ୍ୟ ପୁଅ ନୁହେଁ ।”

କିନ୍ତୁ ସମାଧି ମନ୍ଦିରଟିଏ ତୋଳିବା ନିମନ୍ତେ
 କେଉଁ କିଛି ଅର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନ । ସେ ତାହା
 ପାଇବ କେଉଁଠୁ ? ତା' ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୋଟାଏ
 ବୁଦ୍ଧି ଆସିଲା । ସେ ନିଜ ଗୁଡ଼ରେ ଗୋଟାଏ
 ଲେଖା ଝୁଲାଇ ସହର ଭିତରେ ଗୁମ୍ରାକଡ଼ରେ
 ଯାଇ ବସିଲା । ସେଥିରେ ସେ ଲେଖିଥିଲା କି
 କ୍ରିତଦାସ ରୂପେ ସେ ଆଜୀବନ କାହାରି
 ପାଖରେ କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ
 ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ ଅଗ୍ରୀମ ଦେଇ
 ସେ ତା' ବାପା ମା'ଙ୍କ ସମାଧି ମନ୍ଦିର
 ନିର୍ମାଣ କରିପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରେ ।
 ଆକାଶ୍ୟକ ।

ସେ ସବୁଦିନ ଯାଇ ସେଠାରେ ବସେ ।
ଏଣେ କାମଦାମ ନ କରିବାରୁ ଶିଆପିଆ
ନିମନ୍ତେ ଯେତକି ଉପାର୍ଜନ ହେବା ଦରକାର
ସେତକି ପଇସା ତ ସେ ଆସୁ କରିପାରେ
ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାକୁ ପ୍ରାୟ ଓପାସ ରହୁବାକୁ
ପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ହାଲୁଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ
ତ ସେ ହତୋତ୍ସାହ ହୁଏ ନାହିଁ । ସବୁଦିନ
ପିତାମାତାଙ୍କ ଆମ୍ଭକୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥାଏ ଓ
ସୈନ୍ଦବୀ ଧରି ରହୁଥାଏ ।

ଦିନେ ଜଣେ ଜମିଦାର ଆସି ତା' ସହି
କଲେ ଓ ତା' ଆଡ଼େ କିଛି ସମୟ ଅନାଇ
ତାକୁ ସେ ରହୁବା ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥ
ଦେଇଦେଲେ । ଟୋକ୍ ଶୁଣି ହୋଇ ତାକୁ

ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ସମାଧି ନିର୍ମଣ କଲେ
ଲଗିଗଲା । ତା'ର ଆନ୍ତରିକତା ଯେତେ
ମିଶ୍ରୀମାନେ ଯେତେ ସମ୍ଭବ କମ୍ ପଇସା ଦେଲେ
ତା' କାମ କରିଦେଲେ । ସମାଧି ନିର୍ମଣ
କେଣ ହେଲା । ଟୋକ୍ ସେଠାରେ ସାରା ଦିନ
ବସି ରହୁ ଧାନ କଲ । ପରଦିନ, ସକ୍ଷି
ଅନୁସାରେ ସେ ଯାଇ ତା' ଶାଞ୍ଜୁ ଘରେ
ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଗାଁ ବାଡ଼ାରେ ସେ ଜମିଦାରଙ୍କର
ଗୋଟାଏ ଭଙ୍ଗାଘର ପଡ଼ି ରହୁଥାଏ । ଟୋକ୍
ଜମିଦାର ସେହି ଘରେ ରହୁବାକୁ କହିଲେ
ଓ କେତେକାଳ କାମ ଦେଲେ ।

ଟୋକ୍‌କୁ ନିଜେ ବେଷେଇ କରି ଖାଇବାକୁ
ପଡ଼ୁଥାଏ । ତାକୁ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ଜମି-
ଦାରଙ୍କ ଘରୁ ଯୋଗାଇଦିଆ ହେଉଥିଲା, ତାହା
ଅତି ସାଧାରଣ । ଅଧିକ ତାକୁ ଯେତେ ସମୟ
କେତେକାଳ ହାତୁଭଙ୍ଗା ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ
ପଡ଼ୁଥିଲା, ସେପାଇଁ ସେ ଖାଦ୍ୟ ପଡ଼େଣୁ
ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଦିନେ ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ
ପଡ଼ିଲା । ଜମିଦାର ତା'ର ଆରୋଗ୍ୟ ଦିଶିବେ
କିଛି କରିବା ପରବର୍ତ୍ତେ ଖାଲି ସେ କେବେ
ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପୁଣି କେତେକାଳ କାମ କରିବାକୁ
ଯିବ, ସେହି ଖବର ନେଉଥାନ୍ତି ।

ଟୋକ୍ ମନେ ମନେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ପାଉଥାଏ ।
କାରଣ ସେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ତା' ବାପା
ମା'ଙ୍କ ସମାଧି ଦେଖିବାକୁ ଯାଇପାରି ନଥିଲା
ଏଣେ ଜମିଦାରଙ୍କ କାମରେ ଦେଲେ କେତେକାଳ

କାହାଣୀର ଚରଣ ଅପେକ୍ଷା ତା' ମନର କାହାଣୀ
 ଚଳିଲା ।

ମଝି ଗହରେ ହଠାତ୍ ତା'ର ନିଆଁ ଝୁଲିଲେ ।
 ତା'ର ମନେ ହେଲା, କେହି ଜଣେ ତା'
 ଦେହରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦେଉଛି । ସେ ଦୁଃଖ
 ଦୂରେ ଆସି ଖୋଲି ଆସିଲେ । ଯାହା
 ଦେଖିଲା, ତାହା ପ୍ରଥମେ ଗୁମ୍ଫା ବୋଲି ତା'ର
 ମନେ ହେଲା । ଜଣେ ଗୁମ୍ଫା ଯୁବକ ତା'
 ଦେହରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦେଉଥିଲା । ଯୋଡ଼ା
 ଅନାଲବାସୁ ଯୁବକ କହିଲା, "ତୁମ୍ଭା ନାହିଁ
 ତମେ ଭଲ ହୋଇଲେଣି ।" ସତରେ ଯୋଡ଼ା
 ଅନୁଭବ କଲା, ତା' ଭୂତ ତ ଛଡ଼ି ପାଇଛି,
 ସେ ଦେହରେ ଅନୁଭବ କଲା ବି ପାଇଛି ।

"ଉଠ, ଶାଲ ବାନ୍ଧ ।" ଯୁବକ କହିଲା ।
 କେତେକେଲେ ସେ ଯୁବକ ଅତି ସୁନ୍ଦର
 ଶାଢ଼ୀଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦୂତ କରି ରଖିଥିଲା । ଯୋଡ଼ା
 ତାକୁ ଶାଲ ଏପରି ମନ୍ଦେଷି ଲଗାଇ କଲା,
 ଯାହା ସେ ଜୀବନରେ ପାଇ ନଥିଲା ।

ଯୋଡ଼ା ପ୍ରଥମେ କେହି, ତା'ର ମତକୁ
 ହୋଇଛି । ପରେ କେତେକେଲେ ସେ ଦୁଃଖ
 ସେ ସେ ଯାହା ଦେଖୁଛି ତାହା ବାସ୍ତବ,
 ତା'ର ବିଷୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଯୋଡ଼ା
 ଦେବା ମାତେ ସେ ତାକୁ ବାହାରିଲେ । ସେ
 ଦେଖି ଆସିବା ବେଳକୁ ଯେ ସମୟ ଦୁଃଖ
 ବାସ୍ତବ ରହିଛି; କାହିଁକି କେତେ ପ୍ରକାର
 ତାହା ହୋଇଛି । ସେତେକ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି ।

"ସୁନା!" ଯୁବକ କହିଲା, "ତୁମ୍ଭା ନାହିଁ
 ତା' ଦେହରେ ଅନୁଭବ କଲା ବି ପାଇଛି
 କହିବା ବିଚାର କରି । ଅନୁଭବ କେ
 ହେବା ଚାହୁଁ ।"

ଯୋଡ଼ା ତାହା କେହି । ତା'ର କହିବା
 "କହି..."

ଯୁବକ କହିଲା, "ଦେବା ମାତେ
 ନାହିଁ । ମୁଁ ତା'ର ବାସ୍ତବ ଦେଖି ।"

ଯୋଡ଼ା ଯୁବକ କେହି । ଦୁଃଖ
 କେହି । ଯୋଡ଼ା ଯୁବକ କେହି ।
 କେହି । ତା'ର କେହି କେହି କେହି
 ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ । ଦେଖି
 ଦେଖି ତା'ର କେହି କେହି କେହି ।

ହୋଇ ସେଇ ସେଇ ସେଇ ସେଇ ହୋଇ
 ଯାଉଥିଲା ।

ଦିନେ ଟୋକ୍ ସେଇରୁ ଫେରିବା ମତେ
 ତ ହସି ହସି କହିଲା, “ତମେ ଆଉ ସେଇକୁ
 ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।”

“କିପରି ?” ଟୋକ୍ ପଚାରିଲା ।

ତାକୁ ଶକ୍ତି ଏ କାଗଜ ଦେଖାଇଲା ।
 ଜମିଦାର ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ଫେରିପାଇ
 ଟୋକ୍‌କୁ କ୍ଷୀତିଦାସଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଦେଇଥିଲେ ।

ଟୋକ୍ ଆନନ୍ଦରେ କଥା କହିପାରିଲା
 ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଟୋକ୍‌ର ଗାଁକୁ ଫେରିଗଲେ ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣା ଉପାର୍ଜନ କରିଥିବା ଅର୍ଥରେ ସେମାନେ
 ଗୋଟାଏ ସୁନ୍ଦର ଘର ତିଆରି କଲେ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ତା ଗୋଟିଏ ପୁଅ ସନ୍ତାନ
 ଜନ୍ମ ଦେଲା । ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ କହିଲେ,
 “ଏ ଶିଶୁ ମଣିଷ ନୁହେଁ, ମଣିଷରୂପୀ କୌଣସି
 ଗଣ୍ଡବ ।”

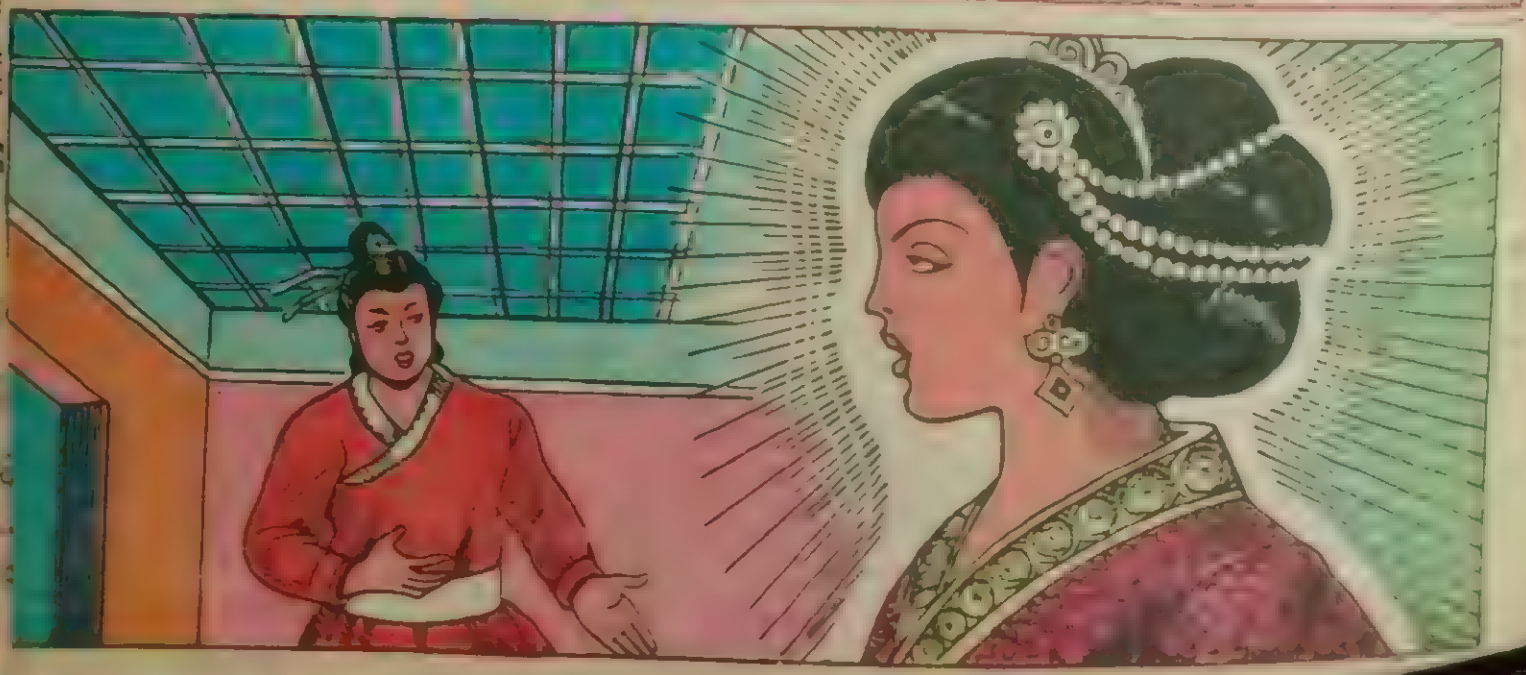
ଟୋକ୍ ସନ୍ତାନଟିକୁ ଧରି ଘରକୁ
 ହୋଇ ଦେଖିଲା, ତା ଦେହ ଧାସ୍ୟ
 ତା’ ମୁହଁମୁଣ୍ଡକୁ ନିର୍ଗତ ହେବାକୁ
 ପ୍ରକାର ଆଲୋକ ।

ତା କହିଲା, “ଏଥର ଚାଲିଲା !”

“କୁଆଡ଼େ ?” ଟୋକ୍ ବିସ୍ମୟରେ ପଚାରିଲା ।

ତା ହସିଲା ଓ କହିଲା, “ମୁଁ ମଣିଷ
 ନୁହେଁ । ମୁଁ ଜଣେ ଅଧିବ୍ରାତ । ଦୁମର
 ଏପରି ଚିତ୍କାରକୁ ମାୟୁତନ୍ତ୍ରରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ
 ଚିତ୍କାରକର ଦେବତା ମୋତେ ହୁମକୁ
 କ୍ଷୀତିଦାସଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ
 ଏଠାକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ଏ ପୁଅ ଗଣ୍ଡବ ।
 ଏହାକୁ ନେଇ ସୁନ୍ଦର ଓ ସବୁ ପଥରେ
 ରହିଥାଅ ।”

ଟୋକ୍ କିଛି କହିବା ପୁରୁଷ ତା ଘର
 ଧୂରେ ଅନୁହୀତ ହୋଇଗଲେ ।

କୃଷ୍ଣାବତାର

କ୍ରମେ କୃଷ୍ଣ ବଡ଼ ହେଉଥାନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କର
 ଦୁଷ୍ଟାମୀ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ଚାଲିଥାଏ । ତାଙ୍କର
 ଶୈଳ ସୁଗନ୍ଧ, ଗୁପ୍ତ ଓ ଦୁଷ୍ଟାମୀ ଯୋଗୁ
 ଗୋପପୁରର ଲୋକେ ହଇରାଣ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ
 ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତି ଥିଲା ଯାହା
 ଯୋଗୁ ସମସ୍ତେ ହଇରାଣ ହୋଇଥିବାର କଷ୍ଟ
 ଭୁଲିଯାଇ ପୁଣି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ଖେଳନ୍ତି । ଏସବୁ
 ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କର ଥିଲା ଏକ ଦୁବାର ଆକର୍ଷଣ ।
 ସେ ଆକର୍ଷଣକୁ ଏଡ଼େଇ ଯିବା ଥିଲା କଷ୍ଟକର ।
 ତଥାପି ଥରେ ଗୋପୀମାନେ ଏକଦିନ ହୋଇ
 ମାତା ଯଶୋଦାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର
 ଦୁଷ୍ଟାମୀ ବେଳରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ।

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଡୋ ନାମକ ଜଣେ
 ଗୋପୀ କହିଲା, “ନନ୍ଦବଣୀ, ତୁମର ପୁଅ

କ’ଣ ସଫାରରେ ଖାଲି ଗୋହା ? ଅନ୍ୟ
 ଯିଲାମାନେ ବି ତାଙ୍କ ମା’ ମାନଙ୍କର
 ଗୋହାପୁଅ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଦୁଷ୍ଟାମୀ
 କରିବାକୁ ଟିକିଏ ଭୟ ପାଇଲେ ତୁମ ପୁଅ
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଭୟ ଦେଇ ଯାକରେ ଧରି
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ ପଶୁଛି, ଦୁଧ, ଘୃତ, ଲୁହଣ
 ଚୋରା କରୁଛି, ପୁଣି ହାଣ୍ଡି ସବୁ ବାଡ଼େଇ
 ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଚାଲି ଆସୁଛି । ଏତେ କ୍ଷତି
 କିଏ କେତେ ସହିବ ? ଯିଲା ବୋଲି ତ
 ମୁଁ କିଛି କହୁ ନଥିଲି ହେଲେ ସେ ଏତେ
 ଉପାତ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଆଉ ସହ୍ୟ
 ପାରୁନାହିଁ, ତେବେ ତୁମ ପୁଅକୁ ଟିକିଏ
 ଆକଟରେ ରଖ, ଆମ ଉପରେ ଟିକିଏ
 ଦୟାକର ।”

ଏବେ ମୋର କଥା ଶେଷ ନ ହେଉଛି । ମାଳତୀ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୋପୀ ଆସି ନିଜର ଗୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଜଣାଇଲା । “ଆଗୋ ନନ୍ଦରାଣୀ, ତୁମର ଗୋଡ଼ା କହେଁଦା ଆଜି ଆମ ଘରେ ପଶି ଦହି, ଦୁଧ, ଲବଣୀ ସବୁ ଖାଇ ହାଣ୍ଡି ମାଠିଆ ଭାଙ୍ଗି ପଳାଇଛି । ଆମେ ତ ତୁମପରି ଧନୀ ନୁହଁ । ଗରବରେ ସମ୍ବଳ ଟଙ୍କକ ଗଲ ଆଉ ଆମେ ଉପାସ ରହିବୁ । ନା ଖାଇବାକୁ କିଛି ବଳିଛି ନା ବିକିବାକୁ ନାହିଁ ।”

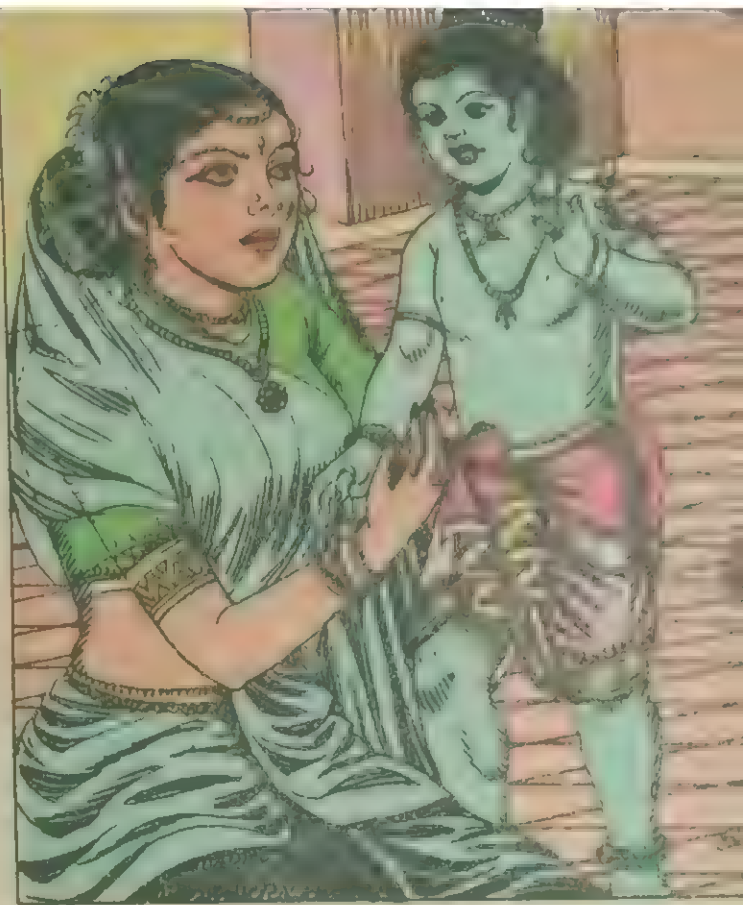
ତା’ପରେ ରମା ନାମ୍ନୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୋପୀ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, “ମାଗୋ, ଯଦେ ଟଙ୍କିଏ ହୁଆ କପରି ଏତେ କଥା

କହୁଛି । ଘରର ପଣି ହାଣ୍ଡି ମାଠିଆ ଖଜିବାକୁ ସୁଁ ଲହୁଣୀଯାକ ନେଇ ଟିକାରେ ଟଙ୍କାଇଥିଲି । ଆଉ ତମର କାଉଁମାନ ସୁଦ୍ଧା ସଙ୍ଗୀସଙ୍ଗା ନେଇ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ବେ ସବୁ ଭାଙ୍ଗି ସାରିଲେଣି । ଦିନକୁ ଦିନ ତା’ର ଦୁଷ୍ଟାମୀ ଏଭଳି ଭାବରେ ବଢ଼ୁଛି ଯେ ଆମେମାନେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏଇ ଗୋଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇବା ।”

ଏଇ ସମୟରେ ରହା ନାମ୍ନୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୋପୀ ଆସି ଯଶୋଦାଙ୍କୁ କହିଲା, “ନନ୍ଦରାଣୀ, ତମ ପୁଅ ରାଜପୁତ୍ର ଗୋଲି କିଛି ଆମେ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ତମେ ମା’ ବାପ ଯଦି ପୁଅକୁ ଆକଟରେ ନ ରଖିବ ଆମେ କ’ଣ କରିବୁ । ଆଜି ଆମ ଘରେ ସୁଁ ତାଲ ଦେଇ ଯାଇଥିଲି, କିନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣ ତା’ର ସାତ ସାଥୁ ଧରି ଆସି ତାହା ସବୁ ଲହୁଣୀ, ଖାଇ ଯାଇଛି ପୁଣି ସବୁ ହାଣ୍ଡି ଭାଙ୍ଗି ବିଲେଇମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇଛି । ସେତକରେ ସେ ଶାନ୍ତ ନ ହୋଇ ଯିବାବେଳେ ବାହୁରମାନଙ୍କୁ ଖୋଲି ଦେଇଛି ଯେ ବାହୁରମାନେ ସବୁ ଦୁଧ ଗାଈଠାରୁ ପିଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏବେ ଆମେ କରିବୁ କ’ଣ ? ଯିବାବେଳେ କହିଲେ, “ବାହୁରମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି କଷ୍ଟ ଦେଉଛ ? ଦେଖ ସେମାନେ ଗାଈମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁଧ ପିଇବା ବେଳେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି, ଆଉ ଗାଈମାନେ ମଧ୍ୟ କେତେ ଆନନ୍ଦ

ହେଉଛନ୍ତି, ତମକୁ କ'ଣ ସବୁ ଭଲ
ଲଗୁନାହିଁ ? ତୁମ ପିଲାକୁ କେହି ବାନ୍ଧ ରଖିଲେ
ତୁମକୁ କିପରି ଲାଗିବ ? ଏବେ ତମେ ଓଲଟ
ଦୁଧ ଦୁହଁବ ଆଉ ଓଲଟ ବାହୁକୁ ଗ୍ରହଣଦେବ ।
ମୋ କଥା ନ ରଖିଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଲୁଚି ଲୁଚି
ଆସି ବାହୁଗ୍ରାସନକୁ ଟିଆଇଦେବି ।” ଏକଥା
ପୁଣି ଧମକ ଦେଇ ଯାଇଛି । ନନ୍ଦରାଣୀ
ଏତେ ଉତ୍ସାହ ସହବା ଆମ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର
ଆମେ ସବୁ ଗୋକୁଳ ଗୁଡ଼ି ଯାଉଛୁ । ତମେ
ତମ ଗୋକୁଳା ପୁଅ କହୁଁପୁଅକୁ ଧରିଆଅ ।
ଏହାର କିଛି ପ୍ରତିକାର କର, କାରଣ ଦିନକୁ
ଦିନ କୃଷ୍ଣର ଉତ୍ସାହ ବଢ଼ୁଛି, ଆମେ ଗରିବ
ଲୋକ ଆମ ପକ୍ଷେ ଫମେ ଏହା ଅସହ୍ୟ ହୋଇ
ଉଠୁଛି ।”

ଯଶୋଦା ନୀରବରେ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ।
ବଶ୍ମାସ ନ କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଘରେ
ତ ଏତେ ଉତ୍ସାହ କରୁଛି ବାହାରେ ନ
କରୁଥିବ କାହିଁକି । ମନଦୁଃଖ କରି ସେ
କହିଲେ, “ଗୋପୀମାନେ, ତୁମର ଯାହା
ଯାହା ଯିବ ତୋଇଛୁ କୁହ, ମୁଁ ସବୁ ପୁରଣ
କରିବି । ଏତେ ଟଙ୍କା ମୋର ପୁଅ କୃଷ୍ଣ ।
ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶିଶୁ, ଅଜ୍ଞାନ, ଜାଣି ଜାଣି
କ'ଣ ସେ ଏତେ ଯତ୍ନ କରିଛି ? ତାକୁ
ଆଉ ଗାଳି ଦିଅନାହିଁ, ବା ତମେମାନେ
ତା' ଯୋଗୁଁ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳାଇଯିବା କଥା
ବୁଝନାହିଁ । ଆଜିଠାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ଜବତ

କରି ବାନ୍ଧ ରଖିବି । ତମେମାନେ ଯାଅ । ମୁଁ
ଦେଖିବି ଆଉ କେବେ ଯେପରି ସେ ବଦମାସ
କରିବ-ନାହିଁ ।”

ଗୋପୀମାନେ ଚାଲିଗଲେ । ମାତା
ଯଶୋଦା ରାଗ, ଦୁଃଖ ଓ ଅଭିମାନରେ
ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କୃଷ୍ଣକୁ ଡାକି କହିଲେ, “କୃଷ୍ଣ,
କାହିଁ ତୁ କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ, ଏତେ ଟଙ୍କା କୋଳ
ପିଲା, ତୋର ଏତେ ବଦମାସ, ଅଭିମାନ
ତୋତେ ବୁଝାଇଦେବି ଭଲପିଲା ସେବାକୁ
ହେଲେ କ'ଣ ଦରକାର, ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା
ପୁଅ ବଦନାମରେ ମଣିଷକୁ ବଢ଼େଇ
କରି ପକାଉଛି । କୃଷ୍ଣ କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ
ହେ କୃଷ୍ଣ ।”

ପଛପଟରୁ ଦୌଡ଼ି ଆସି ମା'କୁ କୁଣ୍ଡାଇ
ଧରି କୃଷ୍ଣ କହିଲେ, “ମା, ମୁଁ ତମ ପାଖରେ
ସଦାବେଳେ ଅଛି । ତମର ମୋତେ ଡାକିବାକୁ
ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତମେ ଯାହା ସବୁ କହିଲ ମୁଁ
ଶୁଣିଛି । ତମେ ମୋ କଥା ଶୁଣିବ ନା
ସେମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବ ? ବିଚାର ବିଲେଇ-
ମାନେ, ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଆଉ ମୋର ସାଥୀ
ଗୋପବାଳକମାନେ ଦୁଧ ଲହୁଣୀ ଖାଇବାକୁ
ଯାଉ ନାହାନ୍ତି, ଆଉ ଏମାନେ ଘରେ ହାଣ୍ଡି
ହାଣ୍ଡି ଭରି ରଖିବେ ? ମୁଁ କ’ଣ ଭୁଲ କଲି ?
ମା’ ତମେ ମୋତେ ନ ଦେଖିଲେ ଏତେ
ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛ ଆଉ ବାହୁସମାନଙ୍କୁ ଏମାନେ
କିନ୍ତୁ ଦେଉଛନ୍ତି, ବାନ୍ଧ ରଖୁଛନ୍ତି, ରଖି ରଖି

ତାଙ୍କ ଚାହିଁ ପକାଇଣି ମୁଁ ପିଆଇ ନଦେଇ
ଭୁଲ୍ କଲି କି ? ତମେ ଶବ୍ଦ ମୋତେ
କିଏ ବାନ୍ଧ ରଖନ୍ତା, ମୁଁ ତମ ପାଖକୁ
ଆସିବାକୁ କାନ୍ଦୁଛି । ତମକୁ କମିତେ ଲାଗନ୍ତା !”
“ନା, ନା, ସେମିତି କହିନା କହ, ଚୋଟେ
କେନ୍ଦ୍ର ମୋଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିଲେ ମୁଁ
ମରିଯିବି ମୋ ପାଖକୁ ଆ ।” କହି ଯଗନ୍ନାଥ
କାନ ପକାଇଲେ ଓ ଫରୁକଥା ଭୁଲି କୃଷ୍ଣକୁ
କୋଳକୁ ନେଲେ, କୃଷ୍ଣ କିନ୍ତୁ ହସୁଥିଲେ ।

ତା’ପରେ ଯଗନ୍ନାଥ ଅନେକ ବୁଝାଇଲେ ।
କୃଷ୍ଣ କିନ୍ତୁ ହସୁଥିଲେ । ଯଗନ୍ନାଥ ବୁଝିଗଲେ
ଯେ ସେ ଯେତେ କୋମଳ କରି କହିଲେ
ମଧ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ପୁଣି ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରିବ । ସେ
କହିଲେ, “ଦେଖ ପୁଅ, ତୋ ପାଇଁ ତ ଆମ
ଘର ଭର୍ତ୍ତିହୋଇ ଲବଣୀ, ସର, ମିଠା
ରହିଛି ତୁ କାହିଁକି କଥା ନ ମାନି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ
ଘରୁ ଖାଉଛୁ ପୁଣି ତାଙ୍କର ସବସ୍ତ ନଷ୍ଟ
କରୁଛୁ । ତତେ ବୁଝେଇଲେ ତୁ କଥା ମାନିବୁ
ନାହିଁ ; ପୁଣି କୁଆ ପଂଝାଏ ଧରି ଯା ଘରେ
ତା’ ଘରେ ପଣି ଗୋଳମାଳ କରିବୁ ।
ତୋର ବଦନାମୀ ଶୁଣି ଶୁଣି ମୋ କାନ
ବଧୁର ହୋଇଗଲାଣି । ଏଣିକି ତୋତେ ଆଉ
ମୁଁ କୁଆଡ଼ୁକୁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ଏବେ ତତେ
ବାନ୍ଧକରି ରଖିବାକୁ ହେବ ।” ଏକଥା କହି
ମାତା ଯଗନ୍ନାଥ କୃଷ୍ଣକୁ ଧରି ଜାମଲକୁଳି
ଗଛ ନୀଳକୁ ଗଲେ । ସେଠାରେ

ଦଉଡ଼ିରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବାନ୍ଧ ଦୁଇଟି ଗଛ ମଧ୍ୟରେ
ଦଉଡ଼ିଟିର ଅନ୍ୟ ପଟଟି ଆଣି ଗୋଟିଏ
ଅଣିଆଲରେ ବାନ୍ଧଦେଲେ । ସେ ଜାଣିଲେ
ଯେ କୃଷ୍ଣ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଏପଟ ସେପଟ
ହୋଇପାରେ ।

ଏଥର ମାତା ଯଶୋଦା ଶିଶୁନ୍ଦ୍ର ହୋଇ
ଘର କାମ କରିବାକୁ ଗଲେ । କିଛି ସମୟ
ପରେ ଭୟଙ୍କର ଘେର କରି ଅର୍ଜୁନଗଛ ଦୁଇଟି
ଟଳି ପଡ଼ିଲେ । ଆଉ ଗୋପୀଗୋପାଳମାନେ
ଭୟରେ କାତର ହୋଇ ମା' ଯଶୋଦାଙ୍କ
ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ି ଆସି କହିଲେ, “ନନ୍ଦବାଣୀ,
ପାଇ ଦେଶ ଦୁମ ପୁଅ ଦଉଡ଼ି ଧରି ଟାଣି
ହେବାକୁ ଅଣିଆଲ ଅଟକି ପାଇ ଦୁଇଟି ଗଛ

ଉପଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ଆମେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ
ସେ ବିରାଟ ଗଛ ଦୁଇଟି ଉପଡ଼ି ପଡ଼ିବା ପରେ
ତା' ଭିତରେ କୃଷ୍ଣ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ନା ନାହିଁ । ତେଣୁ
ଶିଘ୍ର ଦୌଡ଼ିକରି ଆସ ।”

ସମସ୍ତ ଗଣ ଅଭିମାନ ଭୁଲିଯାଇ
ଯଶୋଦା ବିକଳରେ ଚିତ୍କାର କରି
ଦୌଡ଼ିଲେ, ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗଛ ତଳେ ତାଙ୍କର
ଛୋଟଆ ପିଲାଟି ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ନା ନାହିଁ । ସେଠାରେ
ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ଦୁଇଟି ବିରାଟ ଦୁମ ତଳେ
ଉପଡ଼ି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ମଝିରେ କୃଷ୍ଣ ବସି ହସୁଛନ୍ତି ।

ଇତିମଧ୍ୟରେ ନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଆସି ସେଠାରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର
ଗହଳ ଡାଳପତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପୀତାମ୍ବରଧାରୀ
କୃଷ୍ଣ, ମେଘମାଳା ମଧ୍ୟରେ ଘେନି ପରି
ବିରାଜମାନ କରୁଛନ୍ତି । ବିପଦ କହିଗଲା ।
ନନ୍ଦ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୋଳକୁ ନେଇ ଅନେକ ଆଦର
କଲେ । ଟିକିଏ ପୁରୁଷ ଯେଉଁ ଗୋପୀମାନେ
ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାତା ଯଶୋଦାଙ୍କ ପାଖରେ
ଫେରାଦ୍ ହେଉଥିଲେ ସେମାନେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବିପଦ ଦେଖି ଦୁଃଖ କରି କହିଲେ,
“ହାୟ, ଆମପାଇଁ ଦିନା ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
ବାନ୍ଧିଲେ । ଆଜି ଯଦି ବୃଷ ଦୁଇଟି ବାଳକ
କୃଷ୍ଣ ଉପରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ଆଜି ସେ ପଛେ
ଆମର ସବୁ କହୁଣୀ ହାଣ୍ଡି ଢଙ୍କୁ ଆମେ
ଆଉ କିଛି କହିବା ନାହିଁ । ତା'ର ଯଦି କିଛି
ଖରାପ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ ଏ ତେଜସ୍ବୀ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥା'ନ୍ତେ । ଜମିରୁ
କେତେ ଅଲୌକିକ ଘଟଣା ସେ ନ କରିଛି ?”
ତା'ର ମୋହନ ରୂପ, ସ୍ନେହଶୀଳ ସ୍ଵଭାବ,
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁଲଭ ରୂପଲରେ ଗୋପୀଗଣ ଏତେ
ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ ଯେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏହି ବିପଦ
ପରେ ସେମାନେ ନିଜକୁ ଥକ୍କାର କରୁ
କରୁ ଓ କୃଷ୍ଣରୁଣ ଗାନ କରୁ କରୁ ସେଠାରୁ
ପ୍ରହାନ କଲେ । ନନ୍ଦ ଓ ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କ
ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦାନ ଯଜ୍ଞଆଦି ଅନେକ
ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ।

ତମେ କୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମଙ୍କର ବୟସ
ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗୋପବାଳକମାନଙ୍କୁ
ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାର ଖେଳରେ ସେମାନେ
ମାତଥା'ନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର କାମ ହେଲା
ବାହୁସ ଜଣିବା । ବାହୁସମାନଙ୍କୁ ଚରିବାକୁ
ଛଡ଼ି ଦେଇ ଏମାନେ ଖେଳନ୍ତି । ମନ୍ଥୁଧେଶା
ଭାଙ୍ଗି ମନ୍ଥୁ ଖା'ନ୍ତି । ବଣରୁ ନାନା ପ୍ରକାର
କୋଳି ଓ ଫଳମୂଳ ତୋଳି ଖା'ନ୍ତି ।

ଦିନେ କୃଷ୍ଣ ବଳରାମଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଭାଇ,
ଦେଖ ଏଇ ଗୋକୁଳ ଗ୍ରାମ ଓ ଆଖପାଖର
ବନ ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷ ବିନା ମରୁଭୂମି ଭଳି
ଦେଖା ଯାଉଛି ଏଠି ଆଉ ଆମ ଗାଈମାନେ
କ'ଣ ଖାଇବାକୁ ପାଇବେ । ଅଦୂରରେ ଥିବା
ହୀନର ସୁନ୍ଦର ସ୍ଵଚ୍ଛ ଜଳଧାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜମୁନା
ନଦୀ ବହି ଯାଉଛି । ତା'ର କୂଳରେ ବରଂ
ଆମ ଗୋପାଳ ସ୍ଵପ୍ନଦାୟ ବସନ୍ତ ହାପନ

କରିବା । ସେହି ସ୍ଥାନର ନାମ ବୃନ୍ଦାବନ.
ନିକଟରେ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ, ଚୂଡ଼ାଧରା
ଘନ ବନ ଜଙ୍ଗଲ । ଚାଲି ଏକଥା ପିତା
ନନ୍ଦଙ୍କୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୋପପୁରବାସୀଙ୍କୁ
କହିବା ।”

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପକିଲା ।
ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରସାଦ ଶୁଣି ଅନେକେ ଶୁଣି
ହେଲେ କିନ୍ତୁ କେତେକ ନିଜ ପୁରୁଣା ଗ୍ରାମ
ଛଡ଼ି ଯିବାକୁ ବଳ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଡରାଇବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ନିଜ ଦେହରୁ ଅନେକ ଭୟଙ୍କର ପଶୁ ସୃଷ୍ଟି
କଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ଧମଣି ଭୟରେ
ସମସ୍ତେ ବୃନ୍ଦାବନ ଯିବାକୁ ଛିଡ଼ା କଲେ ।

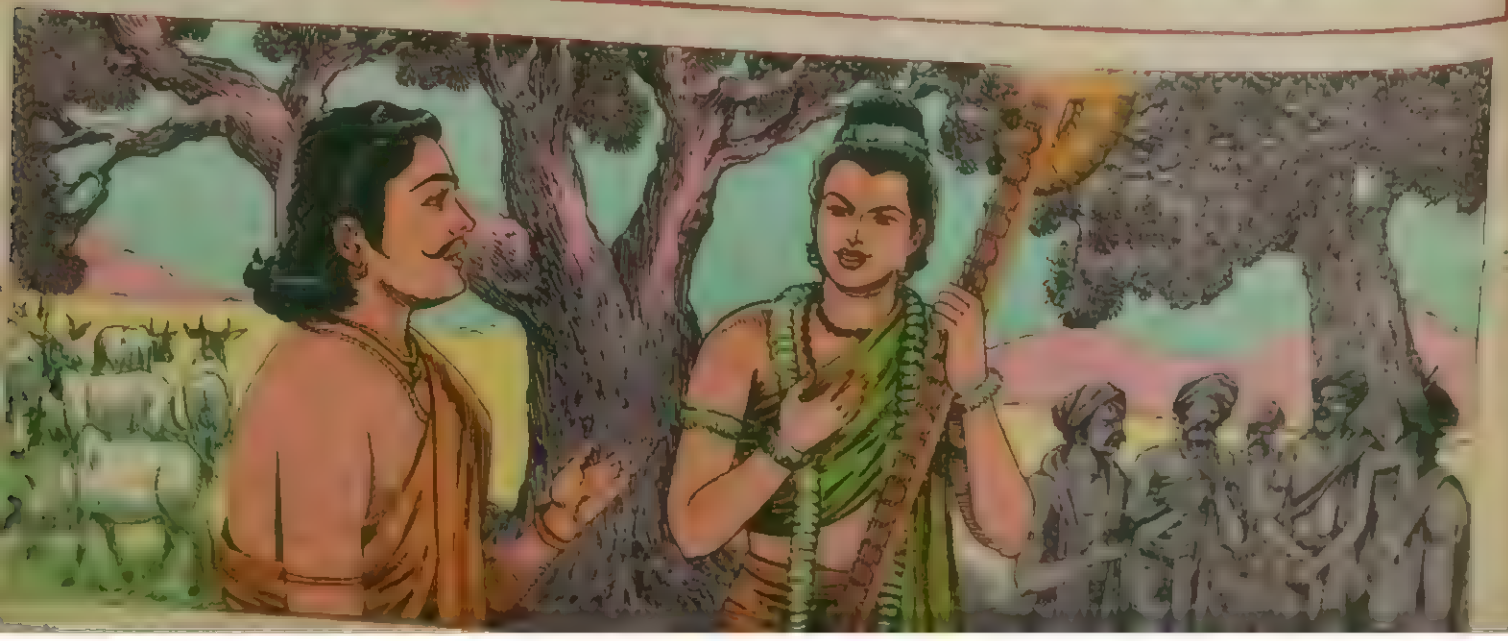

ପ୍ରଥମେ ନନ୍ଦ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ଦେଉ
 ନଥିଲେ । କାରଣ ଆଗରୁ ଶୁଣାଯାଉଥିଲା
 ସେହି ପ୍ରଦେଶ ଅନେକ ରାକ୍ଷସଙ୍କ ବାସସ୍ଥଳୀ ।
 ଚପଳମତି ବାଳକ କୃଷ୍ଣ କେବେ ଯେ ସେହି
 ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ଆହାର ନ ହେବ କିଏ
 କହିବ ? କାରଣ ଜନ୍ମରୁହିଁ ସୁନ୍ଦର ବାଳକ
 କୃଷ୍ଣର ନାଧନ ପାଇଁ ରାକ୍ଷସମାନେ ନାନା
 ପ୍ରକାର ଛଦ୍ମବେଶରେ ଆସି ନାନା ଉପାୟ
 କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ନାରଦ ସେଠାରେ
 ପହଞ୍ଚି ନନ୍ଦଙ୍କୁ କହିଲେ, “ରାଜନ୍, ତମେ ଏ
 ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ଦିଅ । ତମେ ରାକ୍ଷସ ପାଇଁ
 ଭୟ କରୁଛ ? କିନ୍ତୁ ତମେ କ’ଣ ଏତକ
 ବୁଝିପାରୁନା ଯେ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପ
 ନେଇ ଧରା ଉପରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି
 ବୋଲି ? ସେ ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି କେବଳ
 ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ବିନାଶ କରିବା ପାଇଁ । ବଳରାମ
 ହେଲେ ଶେଷନାଗଙ୍କ ଅବତାର । ଦୁହେଁ
 ମିଶି ଅନେକ ରାକ୍ଷସ ବଧ କରିବେ । ପିଲାଦିନ-

ଠାରୁ କେତେ କେତେ ଧରା ଧାନ୍ ମେଲି
 ଦେଖା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପିଲା କ’ଣ ହୋଇଛି
 ତେଣୁ ତମେ ମନରେ ଖୋସି ସନ୍ଦେହ
 ଆଣିବା ନ ରଖି ପୁତ୍ରଙ୍କ ମାତାଙ୍କର କଷ୍ଟ ହ୍ରାସ
 କରିବାକୁ ଯେଉଁ ନାରାୟଣ ଅବତର
 ନେଇଛନ୍ତି ସେ ବାଳକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁଦିନ
 ତାଙ୍କରି କଥା ମାନି ଚଳ । ତଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କର
 ମଙ୍ଗଳ ହେବ ।”

ନାରଦ ନନ୍ଦରାଜାଙ୍କୁ ଏସବୁ ବୁଝାଇ ଦେଇ
 ସେଠାରୁ ଯିବା ପରେ ନନ୍ଦରାଜାଙ୍କ ମନରୁ
 ସମସ୍ତ ଭ୍ରାନ୍ତି ଦୂର ହେଲା । ସେ ଆନନ୍ଦ
 ମନରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ କାମ
 କଲେ । ସେ ସମଗ୍ର ଗୋପପୁରବାସୀଙ୍କୁ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ କହିଲେ କି ଯେତେ ଶୀଘ୍ର
 ସମ୍ଭବ ସେମାନେ ବୃନ୍ଦାବନକୁ ଯାଇ ବସନ୍ତ
 ସ୍ଥାପନ କରିବେ ।

ନନ୍ଦରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ ହେଲା ।
 ସମସ୍ତେ ବୃନ୍ଦାବନ ଅଭିମୁଖେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।

ଦାନ

ଦିନସମ୍ପରରେ ଗୁରୁଦତ୍ତ ନାମକ ଜଣେ ଧନୀୟ ଥା'ନ୍ତି । ଥରେ ସେ ରୋଗରେ ପଡ଼ି ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହେଲେ । ଅନେକ ବୈଦ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦିନେ ସେ ବୈଦ୍ୟ ଜଗଦୀଶକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ, “ବୈଦ୍ୟରଜ, ମୁଁ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହିଁ । ଏବେ ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧ କରୁଛି, ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମୋର ନରକ ଭୋଗ ହେବ ।”

ବୈଦ୍ୟ ଜଗଦୀଶ ସବୁ ଶୁଣି ବୁଝିଗଲେ କି ସେଞ୍ଜା ପଶ୍ଚାତ୍ତପରୁପକ ମାନସିକ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ସେ କହିଲେ, “ସେଞ୍ଜା, ଆପଣ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜିହିଁ ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ କୌଣସି ପୁଣ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ କରାଇ ନେବି । ଆପଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ପାପ ଧୋଇଯିବ ଓ ଔଷଧ ମଧ୍ୟ କାମ କରିବ ।”

ସେହି ଗ୍ରାମରେ ରାଜୁ ନାମକ ଜଣେ ଗହଳ ଗୃଷ୍ମୀ ଥିଲା । ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ତମ୍ବା ଅତି ଧନୀ ପରିଣାମୀ ଥିଲା । ଦୁଇଟି ପିଲା ମଧ୍ୟ ଥା'ନ୍ତି । ରାଜୁ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପରିଣାମ କରୁଥାଏ । ତଥାପି ଭାଗ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅନୁକୂଳ ନଥିଲା । ଥରେ ଧାନ ସବୁ ବରଷାରେ ପଡ଼ିଗଲା ତ ଆଉ ଥରେ ସବୁ ଚୋର ନେଇଗଲା । ଆଉ ଥରେ ଧାନଗଦାରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା । ସେଥିଯୋଗୁଁ ସେ ପ୍ରତିବର୍ଷ କିଛି ନା କିଛି କରଜ କରୁଥାଏ ।

ବୈଦ୍ୟ ତାକୁ ସେଞ୍ଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇ କହିଲେ, “ସେଞ୍ଜା, ରାଜୁ ବିଗୁର ବହୁତ ଅସୁ-ବିଧାରେ ପଡ଼ି ଅନେକ କରଜ କରିଛି । ତାକୁ କିଛି ଧନ ଦାନ ଦେଇ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରନ୍ତୁ ।”

ସେଞ୍ଜା ରାଜୁକୁ ସମସ୍ତ କରଜ ଶୁଦ୍ଧିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଗାମୀ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦିଆ କଲେ ।

ଏବେ ପୁଣି କରିବା ପୋରୁ ଦୈବ୍ୟକ
 ଶିଷ୍ୟ ତାମ ଜଳ ଓ ସେଠା ଗାୟକ
 ମଧ୍ୟରେ ସପ୍ତର୍ଷି ପୁରୁ ହୋଇଗଲେ । ଏ ଶବ୍ଦର
 ପୁରୁଆଡ଼େ ପ୍ରବୁର ହୋଇଗଲା ।

ଲୋକମାନେ କହିଲେ, “ଆମେ ତ ଯଥା
 ଶକ୍ତି କିଛି ନ କିଛି ଦାନ କରୁଛୁ କିନ୍ତୁ ଏପରି
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ତ ଦେଖିନାହୁଁ ! ନିଶ୍ଚୟ ରାଜୁ
 ଭଦ୍ରରେ କିଛି ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଅଛି ।”

ଏକଥା ରାଜୁ ଶୁଣିବା ପରେ ତା’ର କାମ
 ହେଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ବନେଇ ଭୁନେଇ
 ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା । ଲୋକମାନେ ସବୁ
 ଶୁଣି ତା’ର ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତିରେ ବିଶ୍ୱାସ
 କରିଗଲେ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ନିଜର ବିପଦ-
 ଆପଦରେ ରାଜୁକୁ ଦାନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦଳୁ ତ ମହା ଶୁଣୁ । କାମ ନ କରି ଆଦେଶ
 ଦାନ କରାଉଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କ ଭାବନା ଭଲ
 ଥିଲେ ରାଜୁର ସୁନାମ ମଧ୍ୟ ହେଉନାହିଁ ।
 ନିଏ କିନ୍ତୁ ମନ ନ ପାଏ ହୁଏ ଭାବନା ।
 ନିମେ ନିଜ ଗାମ ଛଡ଼ା ରାଜୁ ଅନ୍ୟ ପଡ଼ୋଶୀ
 ଗାମକୁ ଯାଇ ମଧ୍ୟ ନିଜ କୃତଜ୍ଞ ଶୁଣାଇ
 ଦାନ ସବୁ ପାଇଲା । ତେଣେ ରାଜୁର ହିଁ ମୋ
 ରାଜୁକୁ କହିଲା, “ଶୁଣ, ତମେ ଲୋଭବଶେଃ
 ଗୁଣ କାମ ଛାଡ଼ି ଦାନ ନେଇ ନେଇ ଦେବା
 ହୋଇଗଲାଣି । ଏସବୁ ଛାଡ଼ । ଗୁଲ ପୁରୁପରି
 କାମଦାମ କରିବା ।”

“ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କଷ୍ଟ କରୁଥିଲି କିଛି
 ପାଉ ନଥିଲି । ଏବେ ଯଦି ପାଉଛି ସେଥିରେ
 ଶରାପ କ’ଣ ?”

“ସେତେବେଳେ ଆମର ପ୍ରକୃତରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ସେଞ୍ଜାକ ଦାନର ପୁଣ୍ୟମାଳ ଦେଖାଦେଲା । ଏବେ ଆମର କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଆମକୁ ଯିଏ କିଛି ଦାନ ଦେବ ସେଥିରେ କିଛି ପୁଣ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେମାନେ ଦାନ ଦେବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ଆମ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହେବ ? ଏବେ ତ ବସି ବସି ପଇସା ପାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ ରଖୁଛ, ପଇସା ସଂଗ୍ରହଲେ କେବଳ ଆଳସ୍ୟଟିହିଁ ରହିଯିବ ।” ଜମ୍ମା କହିଲା ।

ରଞ୍ଜୁ ଜମ୍ମା କଥା ଆଦୌ କିଛି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । କିଛିଦିନ ପରେ ଥରେ ରଞ୍ଜୁ ବେମାର ପଡ଼ିଲା । ହାମରେ ଇତିମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରଥା ପ୍ରଚଳନ ହୋଇଥାଏ କି

ଯିଏ ବେମାର ପଡ଼ିବ ସେ ରଞ୍ଜୁକୁ କିଛି କିଛି ଦାନ ଦେବ । ଏବେ ରଞ୍ଜୁ ମହା ଧର୍ମସଙ୍କଟରେ ପଡ଼ି ବୈଦ୍ୟଜାକୁ ଡାକ ପକ୍ଷରୁଲା, “ଏବେ କୁହନ୍ତୁ, ମୁଁ କ’ଣ ଦାନ ଦେବ ?”

ବିଗୁରା ବୈଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମହା ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଲେ । କ’ଣ ଉତ୍ତର ଦେବେ ? ଜମ୍ମା ବୈଦ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ଡାକିନେଇ କହିଲା, “ଏବେ ଆପଣଙ୍କ ପୋରୁ ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଭିକାର ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ଜଣେ ଭିକାରୀର ପତ୍ନୀ ଭାବରେ ସମାଜରେ ଚଳିବାକୁ ଗୃହେ ନାହିଁ । ଏବେ ଆପଣ କିଛି ଔଷଧ ଦିଅନ୍ତୁ ଯଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ଓ ସେ ଆତ୍ମସନ୍ତାନ ଥିବା ଜୀବନ ବିତାଇବେ ।”

ବୈଦ୍ୟ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଠିକ୍ କଲେ । ସେ
 ରାତ୍ରକୁ ଚାଲିଲେ, “ତୁ କାହାକୁ ଦାନ
 ଦେବୁ ? ତୋର ତ ନିଜର କିଛି ସମ୍ପତ୍ତି
 ନାହିଁ । ଦାନ କରିଦେଲେ ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
 ପୁଣ୍ୟ ମିଳେ ନାହିଁ ! ତୋର ଅର୍ଥହୀନତା
 ସମୟରେ ସେଞ୍ଜା ଦାନ ଦେବାରୁ ତାଙ୍କର
 ପୁଣ୍ୟ ହେଲ । ସେତେବେଳେ ତୁ ପରିଶ୍ରମ
 କରି ଧନ ଅର୍ଜନ କରୁଥିବାରୁ ପୁଣ୍ୟବାନ୍ ଥିଲ ।
 ତେଣୁ ସେଞ୍ଜା ତୋତେ ଦାନ ଦେଇ ତୋ
 ପୁଣ୍ୟରୁ କିଛି ନେଲେ । ଏବେ ସବୁବେଳେ
 ଦାନ ନେଇ ନେଇ ତୋର ସବୁ ପୁଣ୍ୟ ନଷ୍ଟ
 ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ତୁ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ
 ପଡ଼ିଛ । ମୁଁ ତୋତେ ଔଷଧ ଦେଇ ଭଲ
 କରିପାରିବି । କିନ୍ତୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଦାନ ଗ୍ରହଣ
 କରିଥିବା ଯୋଗୁ ଔଷଧ ଭଲ କାମ କରିବ
 ନାହିଁ । ଏବେ ତୁ ଦାନ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା
 ପାଇଁ ବଚନବଦ୍ଧ ହେଲେ ଯାଇ ମୁଁ ଚକିତ୍ରା
 କରିବି ।”

“ଦାନର ପୁଣ୍ୟଫଳ ମହତ୍ତ୍ୱ
 ଦାନ ଦିଏ ସେ ବଶ୍ୟତାରେ ଯେ
 ଦେବା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣାର ଉପକାର
 ଓ ଦାନ ଦେବାବାଲା ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ
 କରିଥିବାରୁ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ
 ଲଭ କରେ । କିନ୍ତୁ ତୁ ଦାନର ଅର୍ଥ ଠିକ୍
 ଭାବରେ ବୁଝିପାରିଲ ନାହିଁ । ଓଲଟା ନିଜର
 ସ୍ୱାର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ସବୁ କଲ । ସେଥିପାଇଁ
 ତୁ ପୁଣ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲ ।” ବୈଦ୍ୟର
 ପୁଣି କହିଲେ ।

ବୈଦ୍ୟକ କଥା ଶୁଣି ରାଜୁ ନିଜର ଭୁଲ୍
 ବୁଝିପାରିଲା । ଏବେ ସେ ଦାନ ନ ନେଇ
 ନିଜେ ପରିଶ୍ରମ କରି ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ
 ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲ ।

ବୈଦ୍ୟକ ଔଷଧରେ ରାଜୁ ଡି.ଏ. ସୁସ୍ଥ
 ହୋଇଲେ । ତା’ପରେ ମୋ ସହୃଦ ମିଶି
 ଏକାଠି କାମ କରି ବହୁତ ରୋଜଗାର କରି
 ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲ ।

ବିଷବୃକ୍ଷ

ପାଣ୍ଡବ ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହ ଯତ୍ନ ସହାୟତାରେ ମହାବଳା ବିଷ୍ଣୁବର୍ଦ୍ଧନ
 ଶାସନ କରୁଥା'ନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର
 ପୁତ୍ର ହେଲେ କୁମାର ରାଜବର୍ଦ୍ଧନ । ସେ
 ରାଜ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟରେ ସବୁଦିନ ବୁଦ୍ଧ ପିତାଙ୍କର
 ସହାୟତା କରୁଥା'ନ୍ତି । ଥରେ ରାଜା କୁମାରଙ୍କୁ
 ତଳ ରାଜବନ୍ଧର ଓ ରାଜ୍ୟର ଲକ୍ଷ୍ୟସ
 ପଦେ ଶୁଣାଇଥା'ନ୍ତି । ସେଥିରେ ଲେଖା ଅଛି,
 “ରାଜ୍ୟର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଥିବା ବନ ମଧ୍ୟରେ
 ଗୋଟିଏ ବିଷବୃକ୍ଷ ଅଛି । ତା'ର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ
 ଏହା ଯେ ତା' ମୂଳରେ କେହି ଛୁଡ଼ାହୋଇ
 କିଛି କାମନା କଲେ ତାହା ମିଳିଯିବ ।
 ଯୁବକ ରାଜାମାନେ ସେହି ବୃକ୍ଷର ସହାୟତାରେ
 ରାଜ୍ୟର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରନ୍ତି ।”

ରାଜବର୍ଦ୍ଧନ ପୋଥିରୁ ସେଇଟା ପଢ଼ିବା
 ସେଇ ଉତ୍ତର ପଢ଼ି ବନକୁ ଯାଇ ବିଷବୃକ୍ଷକୁ
 ଖୋଜିଲେ । ଦଶଦିନ କାଳ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ

କରି ଖୋଜିବା ପାଇଲେ । ତା'ପରେ ମନେ
 ମନେ ନାନା ପ୍ରକାର ଯୋଜନା ସ୍ୱପ୍ନ କଲେ
 କିପରି ବିଷବୃକ୍ଷର ଚିତ୍ରକୁ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ଓ
 ଲେକନିକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉପଯୋଗ କରି
 ପାରିବେ ।

ଦିନେ ସେ ବିଷବୃକ୍ଷ ବିଷୟ ବସି ଶୁଣୁଥା'ନ୍ତି
 ଏଇ ସମୟରେ ସେନାପତିଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଶାନ୍ତ
 ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜବର୍ଦ୍ଧନଙ୍କୁ ନମସ୍କାର
 କରି କହିଲେ, “ଯୁବରାଜ, ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ
 ଆପଣ ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି, ମୋ
 ପିଲାମାନେ ଦୁଇଦିନ ହେବ ଖାଇ ନାହାନ୍ତି
 କାରଣ ସବୁଦିନ ସେମାନେ ପିତାଙ୍କ ସହ
 ଘେଉଟନ କରନ୍ତି ।”

ରାଜବର୍ଦ୍ଧନ ବିଷବୃକ୍ଷ କଥା ମନେ ପକାଇ
 କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା, ସେ ଆଜ୍ଞା
 ଆସିଯିବେ; ତମେ ଘରକୁ ଯାଅ ।”

ତା'ପରେ ଯୁବରାଜ ରାଜବଂଶୀନ ବିଷକୃଷ୍ଣ
ସାହାଯ୍ୟରେ ସେନାପତି ରୂପ ନେଇ ତାଙ୍କ
ଘରକୁ ଗଲେ । ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପିଲାମାନେ
ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ନାଚିଲେ, ଡେଇଁଲେ ।
ପତ୍ନୀ ଶାନ୍ତ ଖୁସି ହୋଇ ନିଜେ ରାନ୍ଧି ଖାଇବାକୁ
ଦେଲେ । ସେନାପତିରୂପୀ ଯୁବରାଜ ପିଲା-
ମାନଙ୍କୁ କୋଳରେ ବସାଇ ଖୁଆଇଲେ ।
ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ସେଠାରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲେ
ସେନାପତି । ସେ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ପରି-
ଅବକଳ ଦେଖିବାକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର
ଆସନରେ ବସି ତାଙ୍କର ପିଲାଙ୍କୁ ଖୁଆଇ
ଦେଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମଥା ଗରମ ହୋଇଗଲା ।
ସେ ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ି ଉଠାଇ ନେଇ ଯୁବରାଜଙ୍କୁ

ପ୍ରହାର କରୁ କରୁ କହିଲେ, “ଆରେ ହୁଏ
ତୁ କିଏ ? ତାଙ୍କିକି ନା ମୟାବ ? ତେବେ
ଏତେ ସାହସ ଯେ ତୁ ମୋ ରୂପ ନେଇ
ମୋର ଘରେ ବସି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର ସେବା ପାଉଛ
ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଡେଇଁଛ ? କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !
କହ କିଏ ତୁ ?” ଏତିକି କହୁ କହୁ ସେ
ସେନାପତିରୂପୀ ଯୁବରାଜଙ୍କୁ ଚକ୍ରାନ୍ତ ପିଟି
ପକାଇଲେ ।

ଏପରି ଅଗୁନକ ଘବରେ ପ୍ରହାର ଶାରି
ଯୁବରାଜ ସେଇଠି ଟଳି ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ ସରୁକଥା
ଖୋଲି ସେନାପତିଙ୍କୁ କହିଲେ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ମୃତି
ହେବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଦଶଦିନ ଲାଗିଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ; ଦିନେ ଯୁବରାଜ ଛଦ୍ମ-
ବେଶରେ ରାଜ୍ୟର ଡାଲ ବୁଝିବାପାଇଁ ବାହାରେ
ବାହାରିଥା'ନ୍ତି । ଯାଉ ଯାଉ ଗୋଟିଏ ଘର
ମଧ୍ୟରୁ ସ୍ତ୍ରୀମଣି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କଳି ଶୁଣିପାରିଲେ ।
ସେ କାନ୍ଥ ପାଖରେ କିଛି ସମୟ ଠିଆ ହୋଇ
ସେମାନଙ୍କ କଳି ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ସେମାନଙ୍କ
କଳର କାରଣ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ରାଗିଯାଇ କହୁଥାଏ, “ଆମ କମଳ
ସାଙ୍ଗର ସବୁ ହିଅ ବାହା ହୋଇ ଗଲେଣି ।
ତମେ କ'ଣ ଆମ ହିଅକୁ ଆଜ୍ଞାବନ କୁମାର
ରଖିବ ?”

“ଆରେ ତମେ ରାଗୁଛ କାହିଁକି ? ବିଦାଶ
ଆସିଯାଉ ଦେଖିବ ଏକାଦିନକେ ବାହାରେ
ଶେଷ ।” ସ୍ତ୍ରୀମଣି କହୁଛି ।

ଯୁବରାଜ ସେଠାରୁ ଆହୁର ଆଗକୁ ଗଲେ,
ଯାଉ ଯାଉ ଗୋଟିଏ ଘର ଭିତରୁ କିଛି
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରିଲେ ।
ଏହା ଥିଲା ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀର ଘର । ବ୍ୟବ-
ସାୟୀକୁ ତା'ର ପୁତ୍ର କହୁଥାଏ, “ଯେତେବେଳେ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିତ୍ତାଣ ନ ଆସିଛି ଆମେ କ'ଣ
ହାତଗୋଡ଼ ବନ୍ଦ କରି ବସିବା ?”

“ତା'ର ଫେରି ଆସିବା ଉପରେ ଆମର
ସବୁ ସମାଧାନ ନିର୍ଭର କରୁଛି—କିନ୍ତୁ ସେ
ଯେ ଫେରିବ ସେ ବିଶ୍ୱାସ ଆଉ ମୋର ନାହିଁ ।”
ବ୍ୟବସାୟୀ କହିଲେ ।

ଯୁବରାଜ ଭାବିଲେ, “ଦୁଇଟି ପରିବାର
ବିତ୍ତାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଅପେକ୍ଷାରେ
ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ବିଷକୃଷ୍ଣର ସହାୟତାରେ ବିତ୍ତାଣ
ରୂପ ଧରି ତ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବି ।”

ବିତ୍ତାଣ ଥିଲା ଜଣେ ବଣିକ । ସେ ବାଣିଜ୍ୟ
କରିବା ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନ୍ଡୁଠାରୁ ଦଣ୍ଡଜାତ ଟଙ୍କା
କରଜ ନେଇ ବାଣିଜ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭାନ୍ଡୁ ଟଙ୍କା ଗୁଡ଼ିକ ହିଅ କମଲର ବିବାହ
ପାଇଁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିଥିଲା । ବିତ୍ତାଣ
ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯିବା ସମୟରେ ଝିଅ ହେଲା, ବହୁ
କ୍ରିନିଷ ଶତ ହେବାରୁ ସେ ଘରକୁ ନ ଫେରି
ସେହି ବିଦେଶରେହିଁ ଛେଟ ବ୍ୟବସାୟ କରି
ଚାଲିଛି ।

ଯୁବରାଜ ଏସବୁ କଥା କିଛି ଜାଣି ନଥିଲେ ।
ସେ ବିତ୍ତାଣର ରୂପ ଧରି ବ୍ୟବସାୟୀର

ଘରକୁ ଗଲେ ଆଉ ତାକୁ ଦେଖି ଅତି ମଧୁର
ଭାବରେ କହିଲେ, “ଭାଇ, ତମର ସବୁ
ଲୁଣଲ ଚ ?”

ବିତ୍ତାଣକୁ ଚିହ୍ନିବା ମାତ୍ରେ ବାପ ପୁଅ ଦୁହେଁ
ତାକୁ ଘର ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ବହୁତ
ପିଟିଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ, “ଆମଠାରୁ
ସବୁ କ୍ରିନିଷ ନେବାବେଳକୁ ନେଇଗଲା, ଏବେ
ଆମେ କି କଷ୍ଟରେ ଚଳୁଛୁ ।” ତା'ପରେ
ବ୍ୟବସାୟୀର ପୁଅ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନ୍ଡୁକୁ ଡାକି
ଆଣିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରଭାନ୍ଡୁ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ତାକୁ
ଗୁଡ଼ାଏ ଗାଳି ଦେଇ କହିଲା, “ଟଙ୍କା ନେବା-
ବେଳେ ତ ନେଲା, ଏବେ ମୁଁ ସେଇ ଟଙ୍କା
ଆଣାରେ ବସି ରହୁଛି ମୋ ଝିଅ ବାହା ହୋଇ

ପାରୁନାହିଁ । ଏବେ ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚାଲି
ସେଇଠାରେ ତମର ବରୁର ହେବ ।”

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯାଇ ରଜ-ନବରରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ,
“ଦେଖ, ଏବେ ମହାରାଜ ଅସୁସ୍ଥ । ଯୁବରାଜ
କୁଆଡ଼େ ବାହାରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏହି
ଅପରାଧୀକୁ କାରାଗାର ମଧ୍ୟରେ ରଖୁଛି ପରେ
ବରୁର ହେବ ।”

ସେମାନେ ବିହାସ ରୂପୀ ଯୁବରାଜକୁ
କାରାଗାରରେ ରଖାଇ ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ
ହେଲେଗଲେ । ତା’ପରେ ଯୁବରାଜ ମନ୍ତ୍ରୀକୁ
ଗୋପନରେ ଡକାଇ ସବୁକଥା କହି ମୁକ୍ତି
ପାଇଲେ ।

କିଛି ଦିନ ପରେ ରଜ-ନବରରେ
ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାରିଆର ପକ୍ଷୀ
ନାନା ରଙ୍ଗର ଚିନିଷ ଚୋର କଲେ । ମହାରାଜ
ଅଳଙ୍କାର ବାକ୍ସ ଚୋର ହେଲେ
ଧନାଗାରରୁ ବହୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଚୋର
ହୋଇଗଲା । ଚୋରକୁ ଧରିବାକୁ ବହୁ ଶେଷ
କରି ସମସ୍ତେ ବିହୀନ ହେଲେ । ତା’ପରେ
ଯୁବରାଜ ଦିନେ କୁକୁର ରୂପ ଧରି ନବର
ଦ୍ୱାରରେ ଜଟି ରହିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ
ଡାକୁ ସେଇ ଦ୍ୱାର ଦେଇ ପଶାକୁ ଆସିଲା
କୁକୁର ଖୁସିବାକୁ ଲାଟିବାକୁ ଡାକୁ ତା’
ଉପରେ ଟେକା ପଥର ଫୋପାଡ଼ି କୌଣସି
ମତେ ଦୋଷି ପଳାଇଲା । କୁକୁର ତା’ ପଛ
ପଛ ଅନ୍ଧାରରେ ଦୋଷିଆ । ଶେଷରେ
ଡାକୁ ସେନାପତିଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି
ସେନାପତି ରୂପ ଧରି ନିଜ ଘରକୁ ଗଲେ ।
ଏସବୁ ଦେଖି ଯୁବରାଜ ଫେରି ଆସିଲେ । ସେ
ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ସେନାପତି ବିଷଦ୍ୱେଷ
ବିଷୟରେ ଜାଣିଲା ପରେ ଏପରି ଫରୁ କରିଛି ।

ପରଦିନ ଯୁବରାଜ ସେନାପତିଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ
କଲେ ଓ ପିତାକୁ ସବୁକଥା ଶୁଣାଇଲେ ।
ବୁଦ୍ଧ ରାଜା ଯୁବରାଜକୁ କହିଲେ, “ସୁଅ, ତୁ
ସେ ବିଷଦ୍ୱେଷ କଟାଇ ଦେ, ତାହା ନାନାଦି
ଅନର୍ଥର ମୂଳ । ଲେଉଟରେ ପଡ଼ି ଲେଉଟିଆ
ଶେଷର ଅପବ୍ୟବହାର କରାବେ ଓ ତେ
ଜୀବନ ଉପରେ ବାରିଆର ବିପଦ ଆସିବ ।”

“ବାବା, ସେ ବୃଷ ଅନେକଦିନର ଓ ଏକ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଧରି ରହୁଛି । ଆମର ପୁରସ୍କୃଷ୍ଟମାନେ ସେହି ବୃଷର ସହାୟତାରେ ବହୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାକୁ କଟାଇ ନ ଦେଇ ସେଠାରେ ପ୍ରହରା ଓ ଜଗୁଆଳୀ ନିୟୁକ୍ତ କରିବା ଯେପରି କେହି ସେ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଲାଭ ଉଠାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।” ଯୁବରାଜ କହିଲେ ।

ଯୁବରାଜଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ପ୍ରହରୀମାନେ ବୃଷକୁ ଜଗି ରହୁଲେ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ମହାରାଣୀ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ବୈଦ୍ୟମାନେ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ ରାଣୀଙ୍କ ଔଷଧ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲ ଗଛ ଦରକାର । ସେଇଟା କେବଳ କାଠୁରୀଆ ଶ୍ରେଣୀ ଜାଣେ । ଶ୍ରେଣୀକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଯୁବରାଜ ଦିନେ ବିଷବୃଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶ୍ରେଣୀର ରୂପ ନେଇ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ ।

ଶ୍ରେଣୀକୁ ଦେଖି ବୈଦ୍ୟରାଜ କହିଲେ, “ଶ୍ରେଣୀ ତମେ ଦେବଜନର ବୃଷ ଚିହ୍ନିଛ । ଜଙ୍ଗଲରୁ ଯାଇ ଶିଘ୍ର ନେଇଆସ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମଣରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିଗଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଷବୃଷର ମହୁମା ଜାଣିବା ପରଠାରୁ ନିଜେ କିପରି ରାଜା ହେବେ ସେଇଆ ଚିନ୍ତା ସବୁବେଳେ ମନେ ମନେ କରୁଥାନ୍ତି । ସୁଯୋଗ ଦେଖି ଦିନେ ସେ ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କୁ

କିଛି ଧନ ଦେଇ ବିଷବୃଷ ପାଖକୁ ଯାଇ ନିଜେ ରାଜାର ରୂପ ଧାରଣ କଲେ ଓ ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏ ବିଷବୃଷକୁ କାଟିଦିଅ ।”

ସେମାନେ କହିଲେ, “କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ, ଆମେ ଏସବୁ କାମ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ।”

“ତାହେଲେ ଗୋଟାଏ କାମ କର ।” ଜଣେ କାଠୁରୀଆକୁ ଡାକ ସେ କାଟିଦେବ ।” ରାଜାରୂପୀ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ପ୍ରହରୀମାନେ ଯାଇ ଶ୍ରେଣୀ କାଠୁରୀଆ ରୂପରେ ଥିବା ଯୁବରାଜଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ସେ ଯବୁ ଶୁଣି ତେଜ କାଟିବାକୁ ମନାକଲ ।

ସତେ ସତେ ରଜାରୂପୀ ମନ୍ଦୀ ଲୁଗା ଧରି କହିଲେ, “କ’ଣ ତୁ ମୋର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବୁ ନାହିଁ ? ତୋର ଏତେ ସାହସ ? ଯାଅ ପ୍ରହରୀଗଣ ଏ କାଠୁରୀଆକୁ ଗୁରୁକରେ ଖୁବ୍ ପିଟ ।”

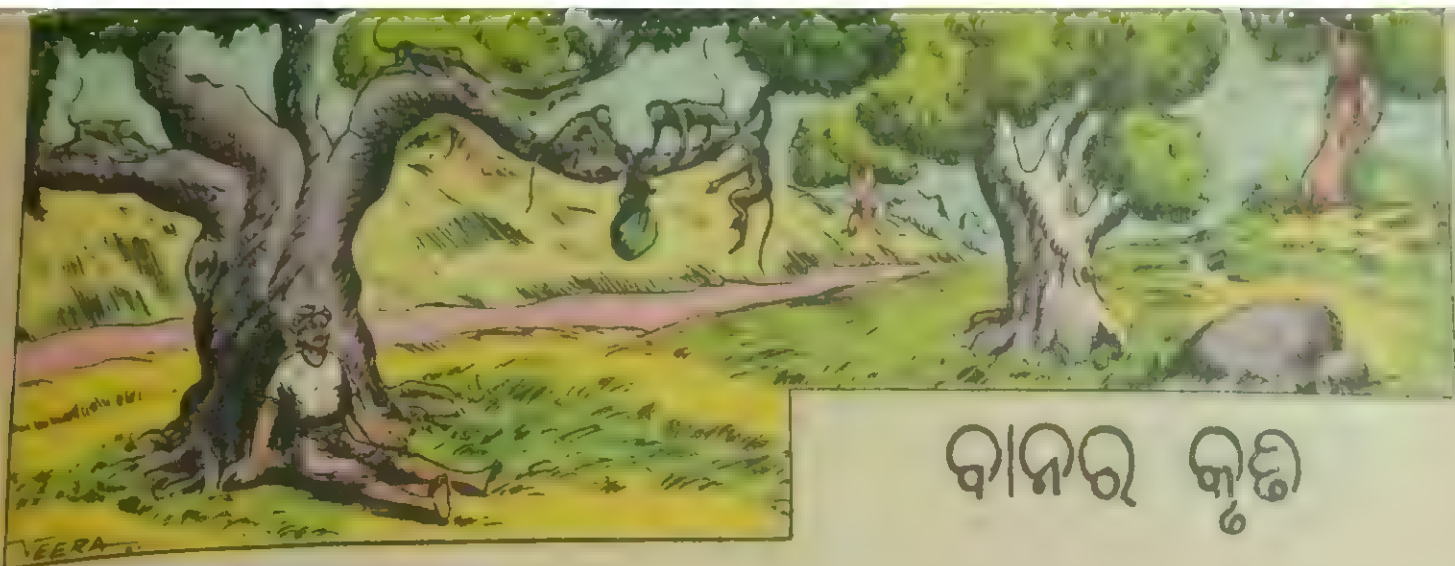
ସେମାନେ ପିଟିବାକୁ ଯିବାକୁ କାଠୁରୀଆରୂପୀ ଯୁବରାଜ ଗଛକୁ କାଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କିଛି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଗଛ ଡାଳ ସୁଦ୍ଧା ଛେଟ ଛେଟ କରି ସେ କାଟି ପକାଇଲେ । ପ୍ରହରୀମାନେ ଷଷ୍ଠ କାଠରୁଡ଼କ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଜଳାଇ ଦେଲେ । କାଠରୁଡ଼କ ଜଳିଯିବା ମାତ୍ରେ ମନ୍ଦୀ ଓ ଯୁବରାଜ ନିଜ ରୂପ ଫେରି ପାଇଲେ । ପ୍ରହରୀମାନେ ଯୁବରାଜଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ି କ୍ଷମା ମାଗିଲେ ।

ତା’ପରେ ସେ ମନ୍ଦୀକୁ ବନ୍ଦୀ କରି ରାଜ-ନବରକୁ ଫେରି ଆସି ରଜାକୁ ସବୁକଥା କହିଲେ । ରଜା ସବୁ ଶୁଣି କହିଲେ, “ପୁଅ, ଓ ଉତ୍ତମ ଶାସକ ଭାବରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ଏସବୁ ବିପଦର କାରଣ ସେସବୁ ଯୋଧୁ । ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ସେଗୁଡ଼ିକ ଲଗାଇ ରଖି ଦେ । କାଠରୁଡ଼କ ହୋଇଗଲା, ବିପଦ ଲେ । କାଠରୁଡ଼କ କାଠୁରୀଆକୁ ଶୋକ ଅଣିତାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି । ଆସନ୍ତା ମିଳିଲେ ବେଦାମାନେ ତେ ମା’ର ଚିକିତ୍ସା କରିବେ ।”

ଯୁବରାଜ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଉପକାର କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେତେଥର ସେ ବିଷବୃକ୍ଷର ସହାୟତାରେ ରୂପ ବଦଳାଇଛନ୍ତି ସେତେଥର ବହୁତ କଷ୍ଟ ପାଇଛନ୍ତି । ତଥାପି ମନ୍ଦୀଙ୍କର ଅସଲ ରୂପ ସେ ଜାଣି ପାରିନଥିଲା । ମନ୍ଦୀଙ୍କୁ ଓ ସେନାପତିଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ ରଖି ସେ ନୂତନ ମନ୍ଦୀ ଓ ନୂତନ ସେନାପତି ବାଛି ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ସବୁ ସମର୍ପି ଦେଲେ । ତା’ପରେ ନିଜ ବଳ, କ୍ଳେ ଓ ପରାସ୍ତତା ଉପରେ ଭରସା ରଖି, ଭଗବାନଙ୍କର କୃପା ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ସେ ରାଜ୍ୟଭାର ଚତୁର୍ଥ କରି ଓ ଉତ୍ତମ ଶାସକ ଭାବରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ବାନର କୃତି

ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ସୋମ ନାମକ ଏକ ଗରୁଡ଼ ବୃକ୍ଷ ଗୁପ୍ତୀ ଥାଏ । ବରୁଣ ଘାସ କାଟି ବକ ପେଟ ପୋଷୁଥାଏ । ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଗୌରୀ ଦିନେ ବୁଡ଼ାକୁ ଏକ ଛୁଣ୍ଡାକନାର ଅଳୀ ଦେଲା । ବୁଡ଼ା ବଣକୁ ଯାଇ ଅଳୀଟି ବୃକ୍ଷ ଶାଖାରେ ଟଙ୍ଗାଇ ଦେଇ ଘାସ କାଟିବାକୁ ଗଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସେ ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖେ ତ ଦଳେ ମାଙ୍କଡ଼ ତା' ଅଳୀଟିକୁ ଚିରି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ପକାଉଛନ୍ତି, ସେ କିଛି ନ କହି ତୁମ୍ଭରୁପ ଗୋଟିଏ ଗଛକୁ ଆଉଁଟି ବସିଥାଏ । ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ଯେପରି ଏକ ପଥରମୁଖି । କିଛି ସମୟ ଡାଆଁ ଡେଇଁ କରିବା ପରେ ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଦେଖିଲେ ସୋମ ହଲତଲ ହେଉନାହିଁ । କେଶୁ ସେମାନେ ତାକୁ ଏକ ମୁଖି ଭାବି ଟେକି ଟେକି ନେଇ ଏକ ଭଜା ମନ୍ଦିରର ପାହାଚ

ଉପରେ ବସାଇ ଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ସୋମ ସେମିତି ସେଇଠି ବସିଥାଏ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେମାନେ ହାତ ମୁଠାରେ ଟଙ୍କା ସବୁ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ସୋମ ପାଖରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବଞ୍ଚି ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ବୁଡ଼ା ସୋମ ଆଡ଼ି ଖୋଲି ସବୁ ଦେଖିଲା ଓ ବୁଝିଲେ ଯେ ମନ୍ଦିରକୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକ-ମାନଙ୍କଠାରୁ ପଇସା ସବୁ ନେଇ ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ସ୍ଥାନରେ ରଖିଥିଲେ । ହଠାତ୍ କ'ଣ ଇଚ୍ଛା ହୋଇଛି ଆଣି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ପଳେଇଛନ୍ତି । ସୋମ ଶୁଭ୍ର ଶୁଭ୍ର ହୋଇ ବହୁତ ହସିଲା । ତା'ର ଆଜି ଭାଗ୍ୟରେ ହଠାତ୍ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ପଇସା ମିଳିଗଲା । ସେ ପଇସାତକ ଧରି ହାଟକୁ ଯାଇ ନିଜ ପାଇଁ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ନୂଆ ଲୁଗା କିଣିଲା ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ପଇସା ପତ୍ନୀ ହାତରେ ଧରାଇ

ଦେଲ ବଜାରରୁ କିଛି ଜନିଷ ଆଣି ମିଷ୍ଟାନ
ବନାଇବାକୁ ।

ସ୍ୱାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ, ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କ ଦୟାରୁ ନୂଆ
ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଆସିବାରେ ମିଷ୍ଟାନ ଖାଉଛନ୍ତି
ତାଙ୍କ ପଡ଼ୋଶୀ ଘରର ସ୍ତ୍ରୀ କମଳ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା,
“ଆଜି କଥା କ’ଣ କି ? ଦୁହେଁ ନୂଆ ଲୁଗା
ପିନ୍ଧି ବସି ମିଷ୍ଟାନ ଖାଉଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ହସି
ହସି ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କ କାଉଁ ସବୁ ଗପିଲା ଓ
କମଳକୁ ମିଷ୍ଟାନ ଖୁଆଇଲା ।

କମଳର ଆଉ ଖାଇବାରେ ମନ ଅଛି ?
ସେ ଶୀଘ୍ର ଖାଇବା ଶେଷ କରି ନିଜ ଘରକୁ
ଦୌଡ଼ିଲା । ସ୍ୱାମୀକୁ ଯାଇ କହିଲା, “ତମେ
ବି ସୋମ୍ବର ଗୋଟିଏ ଥଳୀ ନେଇ ଜଙ୍ଗଲକୁ
ଯାଅ ଓ ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କଠାରୁ ପଇସା ଆଣ ।”

ପରଦିନ କମଳର ସ୍ୱାମୀ ବଟିଆ ଚରକନାର
ଥଳୀ ନେଇ ଜଙ୍ଗଲରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଥଳୀଟିକୁ
ଗଛରେ ଲଟକାଇ ମୁଠି ପରି ଚୁପ୍ ହୋଇ

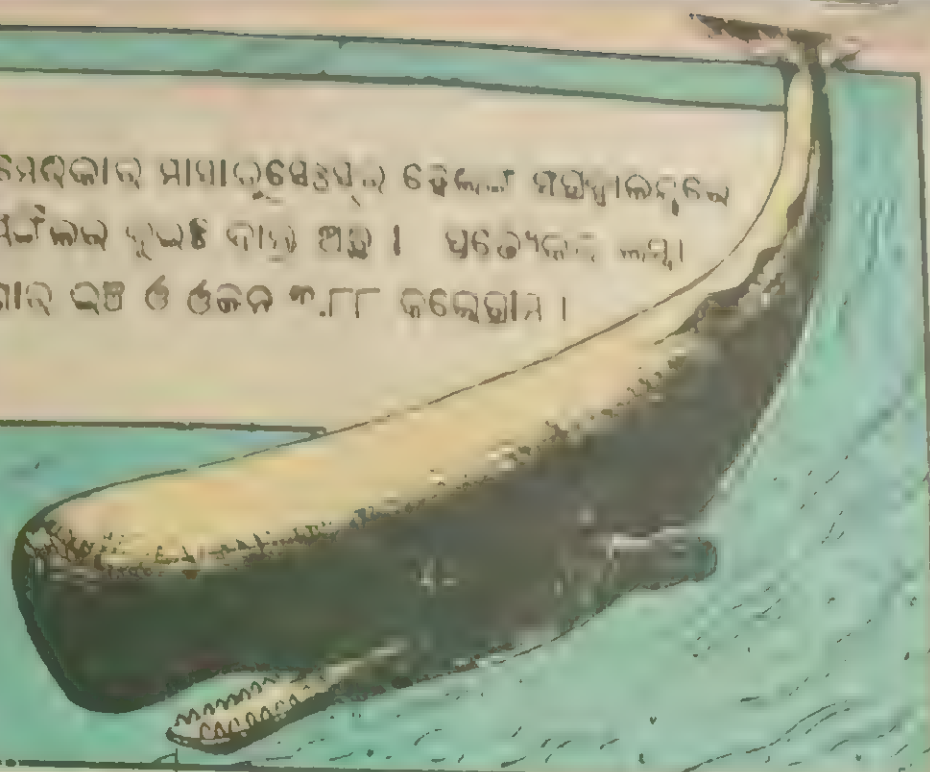
ବସିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ମାଙ୍କଡ଼
ଆସି ପୁରାଦିନ ପରି ଥଳୀଟିକୁ ଚିରି ପକାଇ
ପୁଣି ବଟିଆକୁ ମୁଠି ବୋଲି ଘର ଭିତରୁ
ନେଉଥିଲେ । ହଠାତ୍ ବଟିଆ ଆଖି ଖୋଲି
ଅନାଇଲା । ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ନିଜେ ଠକିହୋଇ
ଯାଇଛନ୍ତି ଭାବି ବହୁତ ରାଗିଲେ । ସେହିଠାରେ
ସେମାନେ ବଟିଆକୁ ତଳେ ପକାଇ ବହୁତ
ମାଡ଼ ମାରିଲେ ଓ ସାରା ଶରୀର ଆମୁଡ଼ା
ଆମୁଡ଼ି କରି ରକ୍ତ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ବିରୁଦ୍ଧ
ବଟିଆ କୌଣସି ମତେ ନିଜ ଜୀବନ ଚାରି
ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲା ।

ଘରେ କମଳ ପୁରୁଣା ଲୁଗା ଛୁଣ୍ଡି
ପକାଇଛି କହୁ ବୁଣିବ ବୋଲି । କାରଣ
ନୂଆଲୁଗା ତ ଆସିବ ଓ ସେ ପିନ୍ଧିବ ଏଇକଥା
ଭାବି ବଟିଆର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ
ବଟିଆର ରୂପ ଓ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ତା’ର ସମସ୍ତ
କଳ୍ପନା ଧୁଳିସାର ହେଲା । ସେ ଅବାଳ
ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମେରିକାର ମାସାଚୁସେଟସ୍ରେ ହେଲେ ମହାସାମୁଦ୍ରରେ
 ଫର୍ମିଲର ଦୁଇଟି ଦାନ୍ତ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକର ଲମ୍ବା
 ଏଗାର ଇଞ୍ଚ ଓ ଓଜନ ୩.୮୮ କିଲୋଗ୍ରାମ ।

ଲମ୍ବା ଦାନ୍ତ

ମାଛି

ଆମେ ସବୁଦିନେ ଦେଖୁଥିବା ମାଛମାନଙ୍କ ଯୋଗୁ
 ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଉତ୍ସାହକ ଭୋଗ ସବୁ ବ୍ୟାପି
 ଥାଏ । ହରିଜା, ଟାଇଫଏଡ଼, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାୟ ୩୦
 ପ୍ରକାର ଭୋଗର କାରଣ ହେଲେ ଏଇ ମାଛି ।

ପେପୋସ

ଆମେରିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ କିଛି ଜାତିର ଏକ
 ପଶୁ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଯଦିବାକୁ ଡେବା
 କଲେ ପାଖରେ ଥିଲେ ହଲତଲ ନହୋଇ
 ମନେହୋଇ ହଲିନା କରି ପଡ଼ିଯାନ୍ତି ।

ଜହ୍ନ ମାୟା

ଅଲେକ ଓ ଆନନ୍ଦର ମାସିକ ପତ୍ରିକା

- * ଭରତର ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀମାଳା ସହିତ ନୂତନ କାହାଣୀମାଳାର ଅନୁବାଦ ସମୂହ
  - * ସଲିଳ ଓ ସମତରୁଣୀର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ—ଜହ୍ନମାୟା ।
  - * ଦାୟାଦେବୀ ସହ ମାନବିକତା ଓ ନୈତିକତାରେ ସମୃଦ୍ଧ ପତ୍ରିକା—ଜହ୍ନମାୟା ।
  - * ଜହ୍ନମାୟା କେବଳ ଶିଶୁ ବା କଶୋଭମାନଙ୍କ ପତ୍ରିକା ନୁହେଁ, ପରିବର୍ତ୍ତେ ସମସ୍ତ ଏହା ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି ।
  - * ସାମାଜିକସମ୍ବନ୍ଧ ଉତ୍ତମ —ଜହ୍ନମାୟା ।
  - * ଲେଖକ ଓ ସମ୍ପାଦକ ସମେତ ଦେଇଗୋଟି ଭାଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏ ପତ୍ରିକା ଭାରତର ଏକତାର ପ୍ରତୀକ ।
- ‘ଜହ୍ନମାୟା’ ପଢନ୍ତୁ ଓ ପଢାନ୍ତୁ ।

ବାର୍ଷିକ ଦେୟ : ଟ ୩୦-୦୦

‘ଜହ୍ନମାୟା’ ର ଗ୍ରାହକ ହେବା କ୍ଷମନ୍ତେ ଆପଣଙ୍କ ପୁରା ଠିକଣା ସହ ମନିଷ୍ଟର ତଳ ଠିକଣାକୁ ପଠାନ୍ତୁ :

ଡକ୍ଟର ଏଜେନ୍ସିଜ୍

ଦୋମାମା ବଲ୍‌ଡକ୍ସ୍,

କଟକ

ପ୍ରଗତି-ପରାମର୍ଶ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା: ପୁରସ୍କାର ଟ. ୫୦

ପୁରସ୍କାର ପରିଚୟୋତ୍ତ ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୯୮୮ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

P. V. Subramanyam

S. G. Seshagiri

- ★ ଭାରତ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ପରିଚୟୋତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଗୃହ ଧାଡ଼ିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଏକ ପରସ୍କାର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ
- ★ ଫେବୃଆରୀ ୧୦ ସୁଦ୍ଧା ପରିଚୟୋତ୍ତ ପତ୍ରକୁ ଦେଖିବା
- ★ ସମ୍ପାଦକ ଭାରତୀୟ ଦୈନିକ ପରିଚୟୋତ୍ତ ପାଇଁ ଟ. ୫୦-୦୦ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ
- ★ ପରିଚୟୋତ୍ତ ସହ ପ୍ରେସକର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଲେଖା ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ପତ୍ର ପରିଚୟୋତ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୧୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଡିସେମ୍ବର ୮୭ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ପଦ

ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ର : ଟୋପାଏ ମଧୁର ଝରେ ପୀୟୁଷ,
 ଦ୍ଵିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର : ଟୋପାଏ ସ୍ଵେଚ୍ଛାରେ ରଢ଼ି ହରଷ !
 ପୁରସ୍କାର ଚକ୍ରମୁଖ : ସମ୍ପାଦକ ରଥ, ବାଦାମ ସାହୁ, ନବରଙ୍ଗପୁର
 ଚକ୍ରମୁଖକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମାମା

ବାର୍ଷିକ ଦେୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

ମନିଅର୍ଡର ପଠାଇବା ଠିକଣା :

ଡିଲ୍‌ଟନ୍ ଏଜେନ୍‌ସିଜ୍, ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ବଲ୍‌ଡିଜ୍‌ସ୍, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୧୭

ବିଦେଶ ସଂକ୍ଷେପ ଦେୟ ବକରଣୀ ପାଇଁ ନମ୍ବର ଠିକଣାକୁ ଲେଖନ୍ତୁ :

ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ପବ୍ଲିକେଶନ୍‌ସ୍, ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ବଲ୍‌ଡିଜ୍‌ସ୍, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୧୭

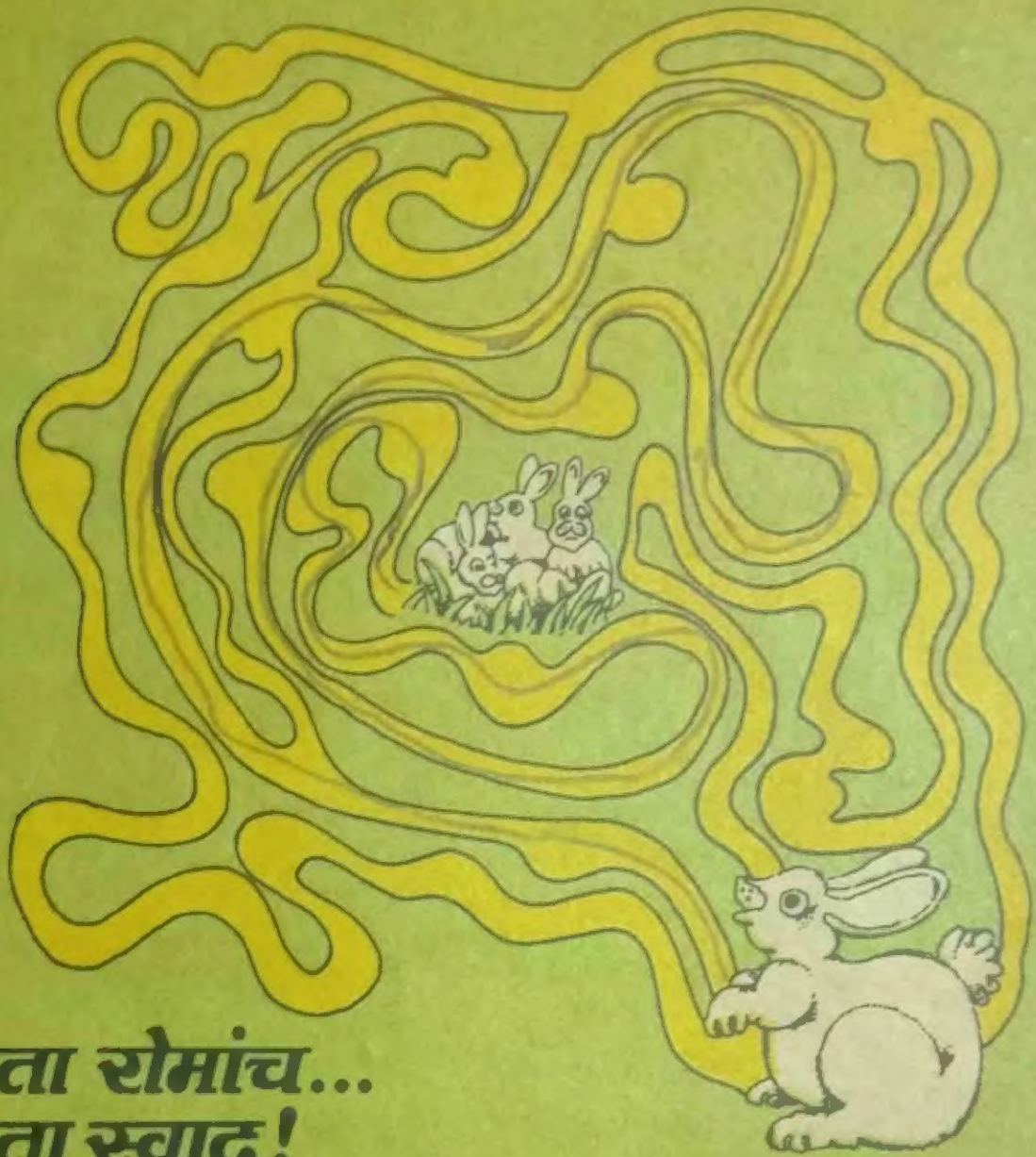
CHANDAMAMA

It unfolds the glory of India—both past and present—through stories, month after month.

Spread over 64 pages teeming with colourful illustrations, the magazine presents an exciting selection of tales from mythology, legends, historical episodes, glimpses of great lives, creative stories of today and knowledge that matters.

In 11 languages and in Sanskrit too.

गरजता रोमांच...
गरजता स्वाद!

Cadbury's
Wildlife
BAR

अपने ही मिल्क के स्वाद का रोमांचकारी मजा
लीजिए वाइल्ड लाइफ बार में, जंगली जानवरों
के मजेदार आकार में हर बार और वो भी बारह किस्मों के
असंख्य वाइल्ड लाइफ बार में।

 वाइल्ड लाइफ बार—इनका कीजिए शिकार

BON BONs from nutrine

Tasty, creamy, fruity delight
In four delicious flavours

Big

NEW

GREAT BON BONS
from nutrine,
naturally!

MILK CREAM
LEMON COCONUT
FRUITY • CHOCOMINT

nutrine

India's largest selling sweets

Nutriline Confectionery Company Private Limited, Chittoor, A.P.

BON BON

ଭଲ କରି ରେ
ନେଇଥାଏ । ତା'ର
ପେଟ ପୁରୁବା ସାଜ
ପୁସ୍ତିକାର ବାଦ
ବରଟର ପ୍ରଭାବ